Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראָשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 53 | Łódź, Wtorek, 3 marca 1931 r. | נײַנטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, י"ד אדר תרצ"א | № 53

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224=71

יידען!

„תוצרת=הארץ"

„איז דער שעהנסטער שלח=מנות אויף פורים"

„תוצרת=הארץ" בעשיינט אייער טיש און פערבונד די יודישע שטוב מיט ארץ ישראל.
„תוצרת=הארץ" העלפט גלייכצייטיג מיט אונזערע ברידער אין ארץ ישראל בויען אונזער אלט-נייילאנד.

קויפט נור ארץ=ישראל'דיגע פראדוקטען!

למען ארץ ישראל
צעגעלניאנא 42, 1. שט., טעל. 193-42.

פערלאנגט ווינער מעבעל

נור פון דער פירמע

„VIENPOL"

FABRYKA GIĘTYCH MEBLI

„VIENPOL"

Zawadzka 5, tel. 191-20

גאראנטירט מיט איהר שטארקייט און דויערהאפטיקייט
צו בעקומען אין אלע מעבעל=געשעפטען
פאבריקס= לאגער אויף זאוואדזקא 5

בעקאנטמאכונג.

צוליב דעם פערשפעטיגטען דעמאנסטרירען פון די מאדעס אין פאריז
בין איך צוריקגעקומען דעם 3-טען מערץ
מיט די עלעגאנטסטע פריהלינג= און זומער=מאדעלען פון ערשטקל. פאריזער הייזער.
ס'ווערען אנגענומען בעשטעלונגען אויף קאסטיומען, פאלטענס א. אז. וו.
איך עמפעהל מיך דער געעהרטער קונדשאפט.
ערשטקלאסיגער דיפלאמירטער מייסטער פון דאמען-אקריטשע

M. RUBIN, Piotrkowska 64, Sienkiewicza 9 Tel. 114=12

דער שענסטער משלוח=מנות

ארץ=ישראל ווינען און קאניאקען

אונזער שוצמארקע

„כרמל=אריגינאל"

פאדערט איבעראל
בעמערקונג! אלע אונזערע ווייבען און קאביאקעד זענען
כשר לפסח.

פייגע רייך יעקב גאד האבען תנאים געשריבען אין מערץ 1931	שרה מאלאזש אלתר רייך האבען חתונה געהאט אין מערץ 1931

צו דער חתונה פון אונזער ליבען ברודער און שוואגער
אלתר רייך מיט פר"ל **שרה מאלאזש**
ווי אויך צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבע שוועסטער און שוועגערין
פייגע רייך מיט ה' **יעקב גאד**
אונזערע הארציגסטע וואונשען
גוטשא און מאיר לייזער רייך, לאה און הערשעל בערגמאן

טוך- און קארט=געשעפט

B. GUTTER

לאדז, נאוואמיעסקא 4, טעל. 128-10, פראנט, 1 שטאק

עמפפעהלט צום קומענדען סעזאן דעם גרעסטען אויסוואהל
פון די בייעסטע
דאמען= און מענער=שטאפען
ווי: לאדזער, טאמאשאווער, ביליצער און אויסלענדישע אויסארבייטונגען.

בעסטע קוואליטעט! — נייעסטע מאדע! — ביליגסטע פרייזען!

הורט און דעטייל — הורט און דעטייל

לכבוד פורים!

איז דאס שענסטע שלח=מנות

א גוט פלעשל ווייז פון דער בעקאנטער וויין=האנדלונג

ליפסקער, צעגעלניאנא 41
טעל. 190-46

וואו ס'איז צו בעקומען זעמטליכע ווינען, ליקערען, קאניאקען, שפירט, מעהד, די פיינסטע אונגאר=ווינען
ווי אויך **כרמל=ווינען** צו די ביליגסטע פרייזען.

מיט אכטונג **מ. ליפסקער**
צעגעלניאנא 41, טעל. 190-46. — 1533

קמח של פסח

MŁYN GWIAZDO, Ozorków

געפינט זיך אונטער דער פערזענליכער השגחה פון הרב הגאון מהר"ר דוד בער שליט"א פון אזארקאוו
דעם פערקויף פאר לאדז האט ה. קלאר
אין דער צוקערניע דזשיגאנסקי,
קאשטשעלנא 4, טעלעפאן 138-75
טעלעפאן פון דער פריוואט - וואוינונג
זשגאווסקא 35 A איז 136-01

דער שווערגעטראפענער **פאמיליע קראקאווסקי**
צוליב'ן פריציטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער

נ"ע מרדכי

דריקען מיר אויס דעם טיפסטען בייליד מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

הערש האכמאן און פאמיליע

בעקאנטמאכונג.

דער ניי=ערעפענטער **„קאפע-צענטראל"**

זאוואדזקא 14

מאכט דערמיט בעקאנט, אז עס ווערען ארויסגעגעבען מילכיגע פרישטיק און אווענט=ברויט פון 4 געננ פון **80** גראשן
ווי אויך כשר'ע געשמאקהאפטע **מיטאגען** פון **1.50**
אויף פערלאנג ווערט אויך אהיים געשיקט מיטאגען. עס ווערען אנגענומען בעשטעלונגען אויף בעלער און באנקעטען. אלס צו מעסיגע פרייזען.

„Café Central"

זאוואדזקא 14, טעל. 192-69. אינה.: פ. לעסלאו

Dr. med. J. M. BARCINSKI

רענטגען=אינסטיטוט

הייל-בעהאנדלונג פון בייזע געשווילעכצען (ראק) רענטגען- און פאטאגראפיעס-דורכלייכטונגען אויפ'ן ארט און אין די וואוינונגען פון די קראנקע.

אויפנאהמס-שעה'ן פון 5–8 אווענד.

ליסטאפאד 20, טעל. 214=50

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 72 יאהר אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער

לאה אשת ר' שלמה ז"ל קעמפינסקי נ"ע

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, 1 מיטאג פון טרויער הויז קאנסטאנטינער 11 וועגען וואס טיילט מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערענדע הינטערבליבענע

היינט איז סיים - די ערשטע לעזונג
פון פראיעקט צו ענדערן די קאנסטיטוציע

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די היינטיגע זיצונג פון סיים איז געווען זעהר אַ לאַנגווײַליגע. אין אָנהויב פון דער זיצונג האָט דער סיים־מאַרשאַלעק שוויטאַלסקי פאָרגעשלאָגען צו בעעהרען דעם אָנדענק פון פערשטאָרבענעם פ.פ.ס.־פיהרער דיאַמאַנט. ס'איז בעטראַכט געוואָרען דער נייער פראָיעקט פון אויסגלייכס - שטייער אין די דאָרפישע גמינעס. געגען איינפיהרען דעם שטייער איז אַרויסגעטראָטען דער פ.פ.ס.־דעפוטאַט דיבואַ, ער האָט אָנגעוויזען, אַז די רעגירונג האַלט אין איין מזכּה זיין דאָס לאַנד מיט נייע שטייערן. אָנגעהויבען האָט זיך עס מיט די זאַפּאַלקעס, צוקער און אַזוי כּסדר. אַ דעפּוטאַט פון בע בע שרייט אויס פון אָרט, ס'ווערט איינגעפיהרט אויך אַ שטייער פון קאָרטען.

דעפ. דיבואַ: וועגען דעם זאָלען זיך דאגהגען די, וואָס לעגען קאָרטען.

דעפ פון ב. ב. דאָס איז אַנ'ענין פאַר אַלטע באָבעס.

דעפ. דיבואַ: ניין, פון זיידעס אויך.

די בעהאַנדלונג פון געזעץ־פראָיעקט איז נישט פערענדיגט געוואָרען. נאָכ'ן ערלעדיגען אַ רייה קלענערע ענינים איז אויסגעהערט געוואָרען אַ בעריכט פון דער רעגולאַמין־קאָמיסיע וועגען אַרויסגעבען 2 דעפּוטאַטען פון דער פּויערים־פּאַרטיי טקאַטשאַוו און דאָברוך (דאָברוך געפינט זיך אין אַרעסט). דער סיים האָט בעשלאָסען ביידע דעפוטאַטען אַרויסצוגעבען. דערמיט איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען. אויף דער דינסטאָגדיגער זיצונג פון סיים וועט פאָרקומען די ערשטע לעזונג פונ'ם פּראָיעקט צו ענדערן די קאָנסטיטוציע.

—=:O:=—

אראבער אין א"י גרייטען אנ'עלילת-דם

לאָנדאָן, 2 (ספ. טעל.) אין אָרגאַן פון די אַראַבישע עקזעקוטיווע „פּאַלעסטין" איז אָפּגעדרוקט געוואָרען אַנ'אַרטיקעל, אַז די יודען פערבאַרען אַראַבישע יונגלעך, כּדי זיי צו דערמאָרדען און זייער בלוט פערנוצען אויף מצות. דער אַרטיקעל איז איבערגעדרוקט געוואָרען כּמעט אין דער גאַנצער אַראַבישער פרעסע.

„פּאַלעסטין" איז קאָנפיסקירט געוואָרען און געגען דעם רעדאַקטאָר איז פערפיהרט געוואָרען אַ פּראָצעס.

מ'ליציטירט זיך מיט געזעץ-פראיעקטען

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). היינט האָט דער סיים־קלוב פון פ. פ. ס. אַריינגעטראָגען אַ געזעץ־פּראָיעקט וועגען פעראייניגען אַלע פערזיכערונגס אינסטיטוציעס אין איין קערפערשאַפט, די פעראייניגונג זאָל אויך צורונעהמען די פערזיכערונג אויף עלטער.

ווען די סאַנאַציע האָט זיך דערפון דערוואוסט, האָבען זיי זיך צוגעאיילט און אויך אַריינגעטראָגען אַנ'עהנליכען געזעץ, דערביי האָבען זיי בעוויזען צונויפצוזאַמלען 75 אונטערשריפטען, אַזוי אַז זייער פּראָיעקט וועט בעטראַכט ווערען אַלס דרינגענדער.

גרויסער סקאנדאל בעת דער דאלארובקע-ציהונג
וועגען דעם ענין זאל אריינגעטראגען ווערען אנ'אינטערפעלאציע אין סיים

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) בעת דער נעכטיגער ציהונג פון דער דאָלאַרובקע איז פאָרגעקומען אַ געוואַלדיגער סקאַנדאַל. ווי בעקאַנט קומט פאַר די ציהונג עפענטליך. איינער פון די אָנוועזענדע האָט בעת דער קאָנטראָלע פערלאַנגט פעסטצושטעלען צי זיין נומער 1452134 געפינט זיך. בעת'ן נאָכקאָנטראָלירען האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער נומער פעהלט. ס'האָט זיך אויפגעהויבען אַ סקאַנדאַל. די קאָמיסיע האָט דאַן פעסטגעשטעלט, אַז צוליב אַ פעריזעהען פונ'ם דרוקער האָט מען נישט צוגעשטעלט 50 פעקלעך פון נומער 449.000 ביז 499.000. אונטער די פּראָטעסטען פון די פערזאַמעלטע האָט מען פעראָרדענט די נומערלעך צוצושרייבען מיט דער האַנד און באַכדעם איז די ציהונג פאָרגעקומען, ווייל — ווי ס'האָט ערקלערט דער פאָרזיצער — טאָר די ציהונג נישט אָפּגעלעגט ווערען.

די נומערלעך געפינען זיך אין צוויי קאַסטענס אין איין קאַסטען געפינען זיך די נומערן פון 1 ביז 1499 פון ווייסען קאָליר אין צווייטען קאַסטען פון 0 ביז 999 פון ראָזאַ פאַפּיר. פריהער ציהט מען אַרויס אַ נומערל מיט די ערשטע 4 ציפערן און דערנאָך פון צווייטען קאַסטען מיט די לעצטע 3 ציפערן, פון זיי שטעלט זיך צונויפען דער נומער פון געווינס. אַזוי אַרום האָט דאָס פעהלען פון 50 נומערן בעדייטעט דאָס פעהלען פון 50 טויזענד נומערן.

דער פאַל האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע אויפרעגונג אין שטאָט. פיל פון די, וואָס האָבען

40000 דאלאר געוואונען אנ'ארימער ווארשאווער יוד

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט.

די סענסאַציע פון טאָג איז געווען דאָס דער גרויסער געווינס פון 40.000 דאָלאַר איז געפאַלען אויף אַ דאָלאַרובקע, וועלכען ס'האָט ערשט מיט דאָלאַרובקעס קלייבען זיך צו ווענדען מיט אַנקלאַגעס אין פינאַנץ־מיניסטעריום, ווייל זיי האַלטען, אַז אויך פריהער האָבען געקענט פאָרקומען אַזעלכע טעותים. די טעג זאָל וועגען דעם ענין אַריינגעטראָגען ווערען אַנ'אינטערפעלאַציע אין סיים.

אַ פּאָר טעג צוריק געקויפט אין וואַרשאַ אַ גאַנץ אָרימער יוד. מיט עטליכע טעג צוריק איז דער יוד אַריינגעקומען אין אַ קאַנטאָר אין אַ הינטערש טען געסעל פון וואַרשאַ און האָט געבעטען אַ דאָלאַרובקע, ער איז נישט דורכגעקומען מיט'ן פּרייז און צוליב 50 גר. אַוועק נישט קויפענדיג. שפּעטער איז ער צוריקגעקומען און גענומען די דאָלאַרובקע.

היינט איז ער אויפגעריכט געוואָרען און איז שוין אַ גביר.

ציהונג פון דער דאלארובקע

40.000 דאָלאַר נומער 1.054 145.

8.000 דאָלאַר נ. 0.437 337

3.000 דאָלאַר נ. 0 549 601 1 058 161

0 889.553

1 000 דאָלאַר נ. 1 321 843 0.871.326

0 491 613 0 561 376 .0.057 185

500 דאָלאַר נ. 0 721 589 0 816 101

0 120 784 1.210 524 14 0 858 1 353.131

9.905.437 1 210 98 1.121 708 .1.044 680

100 דאָלאַר נ. 987777 614049 802757

562539	145144	1049530	1011827	118346
1437586	1255185	061335	1123477	1088137

0035358	1108 04	1405345	03 9550
1364903	1107393	0938083	1402414
0657261	0674959	0321797	0723274
0821552	1019402	0074468	0837820
0658419	0823032	1114409	0768056
0068385	0327551	0653376	0555 10
0807985	0367850	1019188	1318470
1211218	0004477	0408930	07 5970
0699878	140 164	0631674	0602874
1160399	0290312	1284631	1455019
1280078	0795248	0882381	1348712
1061107	0681190	0325291	1240092
0380483	0730667	0573051	1441988
0510074	1416498	0014639	0289454
1067264	0956330	0824575	0790367
026 669	0081260	1136775	0624673
	.0818581	0720991	0019274

קאטאוויץ פסקנט אנדערש

קאַטאָוויץ, 2 (ספ. טעל.) ווי בעקאַנט דאַרף היינטיגען דאָנערשטאָג אין בידגאָשטש פאָרקומען אַ פרעסע־פּראָצעס וועגען ענין בריסק, צו וועלכען ס'ווערען אַרויסגערופען אַלס עדות די געוועזענע דעפּוטאַטען אַרעסטירטע אין בריסק. היינט מאָנטאָג איז אין קאַטאָוויץ פאָרגעקומען אַ פּראָצעס געגען רעדאַקטאָר פון דער צייטונג „פּאָלאָניאַ", פאַר אַנ'אַרטיקעל געגען ענין בריסק. דער רעדאַקטאָר האָט פערלאַנגט, אַז צום פּראָצעס זאָלען אַרויסגערופען ווערען אַלס עדות די געוועזענע אַרעסטירטע פון בריסק. אָבער דאָס געריכט איז דעם פערלאַנג נישט נאָכגעקומען. דער פּראָצעס איז פאָרגעקומען. דער רעדאַקטאָר פון „פּאָלאָניאַ" איז פער'משפט געוואָרען אויף 1 חודש אַרעסט.

בעפרייט ארעסטירטע געוו. דעפוטאטען

לעמבערג, 2 (טעלעפאָניש) דער ג. אוקראַינער דעפּוטאַט סעלעוויטש, וועלכער איז געווען בשעתו אַרעסטירט אין בריסק איז היינט בעפרייט געוואָרען אויף קויציע פון 30.000 זל.

דעפוטאט לעוויצקי איבערגעפיה"ט פון טורמע אין שפיטאל

לעמבערג, 2 (טעלעפאָניש) דער געוועזענער פרעזעס פון אונדאַ, דער אוקראַינער דעפּוטאַט לעוויצקי, וועלכער איז שוין אַרעסטירט זייט 4 חדשים און געפינט זיך אין לעמבערגער טורמע איז ערנסט קראַנק געוואָרען אויף אַ האַרץ־קראַנקהייט. מיט דער ערלויבניש פון יוסטיץ־מיניסטעריום איז ער נעכטען איבערגעפיהרט געוואָרען אין סאַנאַטאָריום פון רויטען קרייץ, וואו ער געפינט זיך אונטער דער שמירה פון פּאָליציי.

יין כשר לפסח!

אויב איהר האָט נאָך נישט געטרונקען דעם בעוואוסטען ראַדזינען־וויין „פּראַגרעס" № 7 טאַ איבערצייגט אייך, אַז איהר בערויבט אייך און אייער פאַמיליע פון הנאה האָבען פון גוטען וויין. צוליב רעקלאַמע פערקויפען מיר № 7 אַ פלאַש פון ¼ ליטער גוטען ראָזינען־וויין נאָר 65 גר.
אַ באַטשינקע „ „ 1.50 זל.
אַ קוואָרט „ „ 2 זל.
בעמערקונג: פאַר לעדיגע תוה"פ פלאַשען צאָהלען מיר 5 גר. פאַר ¼ ליטעריגע פלאַש און 10 גר. פאַר באַטשינקעס און קוואָרטען.
אַלע ווײַנען זענען כּשר לח"ה הפסח, אַ חוץ די 1/4 ליטערדיגע ראָזינען וויין צ 65 גר.
מיט אַכטונג
וויין־ און מעהד־פאַבריק
„פּראַגרעס"
אַלטער מאַ"ק 2, טעל. 184-82.
בעמערקונג: מ'בעט אַכטונג צו געבען אויפ'ן פירמאָווע שטעמפּעל.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציאַל־אַרצט פאַר נירן, בלאַז און אורין־קראַנקהייט.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אָן פון 12-1 און פון 7- 4 אָוונט.

מזל־טוב
דער ג' פאַמיליע שלניצקי
צו דער חתונה פון זייער ל' בע טאָכטער
פרל. געניא שילניצקא מיט ה' שמעון ראָזענשטיין
ווינשען אַ האַרציגען מזל־טוב און דעם יונגען פּאָר אַ גליקליך צוזאַמענלעבען
אַדאָלף גרינבערג און פרוי.

אכטונג, ג' דאמען!!
דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער ג' קונדשאַפט, אַז אין מיין ערשטקלאַסיגען דאַמען־שניידער־אַטעליע א. פ.
IZAK TON 13 LIMANOWSKIEGO 13 (ALEKSANDROWSKA)
פראָנט 1 טער שטאָק
ווערען אָנגענומען בעשטעלונגען פון אייגענע און אַנפערטרויטע סחורות און אויסגעפיהרט לויט די נייעסטע פּאַריזער מאָדעלען צו צוגענגליכע פּרייזען. סאָלידע בעהאַנדלונג.
פּינקטליכע און רעעלע אויספיהרונג.
בעמערקונג: דער אַטעליער געפינט זיך אונטער מיין פּערזענליכער אויפזיכט.
1539

אנאנסן אין „נייעם פאלקסבלאט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג.

— די — שענסטע
טאָרטען
לכבוד פורים
ווי אויך אַלערליי
פורים־געבעקסען
זאָווי מאַשין־מצות, מצה־מעהל,
אייער־פערפעל און צוקערקעס
עמפּפעהלט די איבעראַל בעוואוסטע צוקערניע
ב. וויינבערג
38 פּיעטריקאָווער 38
טעל 143-82

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33
נעמט אָן פון 10-2 נאָכמ. און פון 4-7 אָוונט.

די וואהל־קאמיסיע ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע
צו די קהלה־וואהלען אין לאדז
מעלדעט אַלע פּערזאָנען, וועלכע האָבען אונטערגעשריבען דעקלאַראַציעס וועגען אַריינטראָגען זיי אין די וואַהלער־רשימות, אַז לויט דער פּעראָרדנונג פון דער מאַכט מוז יעדער פּערזענליך גערן אין די נעהעריגע פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען, כּדי צו בעשטעטיגען די אונטערשריפטען, אין געגענפאַל וועלען זיי פערלירען דאָס וואַהל־רעכט.
גענויע אינפאָרמאַציעס וועגען ערטיילט אין דעקלאַראַציעס ווערען אַרויסגעגעבען אין ביוראָ פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנע 4) פון 9 פריה ביז 10 אָוונד.
יודען! היט אָב אייער וואַהל־רעכט, כּדי איהר זאָלט האָבען די מעגליכקייט צו וועהלען אייערע פאָרשטעהער. נאָך 2 טעג זענען געבליבען, פערזוימט נישט!

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.
מיטוואָך, דעם 4. מערץ. פּינקטליך 4 נאָכמ. קומט פאָר דער
איינציגער גרויסער
קאָנצערט פאַר שול־יוגנט
פון
היה'לע גראָבער
געוועזענע שוישפּילערין פון „הבימה".
— אין פּראָגראַם: —
קינדער־מעשה'לעך / קינדער־לידער / חסידישע ניגונים
בילעטען פון 50 גר. ביז 1.50 זל. צו בעקומען ביי דער קאַסע.

וויין אויף קידוש
60 גראָשען אַ פלאַש פון אַ ¼ ליטער
1.60 זל. אַ באַטשינקע
בעקומט איהר נאָר אין דער עלטסטער וויין־ און מעהד־פאַבריק פון
ש. ווישליצקי, 10 פּיעטריקאָווער 10 אין הויף

לאדז 3 מערץ 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 3 מערץ 1931

באַר א געביוס
וועט דאָס קאַנען בעהויפּטען

מיט די קאָמפּעטענצען וועלכע זענען אָנגעוויזען געוואָרען אין אונזער בעכטיגען אַרטיקעל („די מאַכט פון פּרעזידענט") ווערט נישט אויסגעשעפּט די גאַנצע מאַכט, וואָס דער קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט פון דער סאַנאַציע גיט דעם מלוכה-פּרעזידענט. אויפ'ן געביט פון געזעצגעבונג בעקומט דער פּרעזידענט נישט נאָר די געזעצגעברישע איניציאַטיוו, וועלכע ער האָט נישט לויט דער אַלטער קאָנסטיטוציע, נאָר אין זיינע הענד געפינט זיך פּאַקטיש די דעציזיע וועגען צוזאַמענשטעל פון ביידע געזעצגעברישע קערפּערשאַפטען, דאָס ווערט אויסגעדריקט נישט נאָר דאַדורך, וואָס דער פּרעזידענט נאָמינירט איין דריטעל פון דער גאַנצער צאָהל סענאַטאָרען, נאָר דער עיקר אין דעם, וואָס וועגען דער גילטיגקייט פון אַ דעפּוטאַטען-מאַנדאַט דעצידירט נישט, ווי ביז איצט, דאָס העכסטע געריכט, נאָר דער מלוכה-פּרעזידענט.

אָבער דאָס זענען נישט אַלע בעגרענצונגען פון סיים, לויט דער אַלטער קאָנסטיטוציע קאָן דער פּרעזידענט צונויפרופען דעם סיים אויף אַן'אויסער-אָרדענטליכער סעסיע צו יעדער צייט לויט זיין אייבערזעהן, אָדער אין פערלויף פון צוויי וואָכען, — אויף דער פאָדערונג פון איין דריטעל פון אַלע דעפּוטאַטען, איצט ווערט איינגעפיהרט דער כלל, אַז די צאָהל דעפּוטאַטען, וואָס פערלאַנגען צונויפצורופען די סעסיע, מוז בעטרעפען נישט ווייניגער, ווי אַ העלפט פון אַלע דעפּוטאַטען, דערביי איז נישט בעשטימט דער טערמין אין פערלויף פון וועלכען דער פּרעזידענט איז מחויב די סעסיע צונויפצורופען. דער פּרעזידענט קאָן אויך צו יעדער צייט אָפּלעגען די סעסיע אויף זעכציג טעג. (לויט דער אַלטער קאָנסטיטוציע אויף דרייסיג טעג). וואָס דאָס בעדייט ווערט קלאָר, ווען מ'בעהמט אין אַכט די ברייטע קאָמפּעטענצען, וועלכע דער פּרעזידענט בעקומט אין די הפסקות צווישען איין סיים-סעסיע, און דער צווייטער.

לויט דער ביזאיצטיגער קאָנסטיטוציע קאָן דער פּרעזידענט אַרויסגעבען דעקרעטען מיט דער קראַפט פון אַ געזעץ, נאָר אין פאַל, ווען דער סיים און סענאַט זענען פונאַנדערגעלאָזט און דאָס אין פאַל, פון אַ דרינגענדער מלוכה-נויטווענדיגקייט. די דאָזיגע דעקרעטען פערלירען די קראַפט, אויב זיי ווערען נישט אין משך פון 14 טעג באַכ'ן אָנהויב פון דער סעסיע צוגעשטעלט דעם סיים אויף צו בעשטעטיגען, אָדער אויב דער סיים וואַרפט זיי אָפּ. לויט דעם נייעם פּראָיעקט קאָן דער פּרעזידענט אַרויסגעבען אַזעלכע דעקרעטען אויך אין פאַל, ווען די סעסיע פון סיים איז בלויז געשלאָסען, און די דאָזיגע דעקרעטען קאָנען נוגע זיין די גרונדזעצליכע יסודות פון מלוכה-לעבען, ווי ענדערונג פון דער קאָנסטיטוציע, פון דער וואַהל-אָרדינאַציע צום סיים און סענאַט. די געזעצען וועגען קאָנסטיטוציאָנעלער פעראַנטוואָרטליכקייט פון די מיניסטאָרען, דעם בודזשעט א.אַ.וו. דער פּרעזידענט קאָן מיט אַ דעקרעט העכערען די שטייערען, איינפיהרען נייע מאָנאָפּאָלען בעשטעטיגען מלוכה-הלוואות, ענטאייגענען מלוכה פערמעגענס, אַפילו אַרויסגעבען אַמנעסטיעס, וואָס דאָס האָט תמיד געהערט צו די רעכט פון פּאַרלאַמענט.

אמת, דער פּראָיעקט זאָגט, אַז די דעקרעטען דאַרפען פאָרגעלעגט ווערען אין משך פון 14 טעג דעם סיים, עס איז אָבער נישט פאָראויסגעזעהען, וואָס וועט זיין, אויב דער סיים וועט די דעקרעטען אָפּוואַרפען. דאָס פאָרלעגען די דעקרעטען דעם סיים ווערט אַזוי אַרום פערוואַנדעלט אין אַ ריינער פאָרמאַליטעט אָהן קיין שום רעאַלער בעדייטונג.

און ווייטער, לויט אַלע קאָנסטיטוציעס איז דער פּרעזידענט פאַר זיינע אַקטען, און האַנדלונגען נישט פעראַנטוואָרטליך, דאַגעגען מוז יעדער אַקט פון פּרעזידענט ווערען קאָנטראַסיגנירט דורכ'ן פּרעמיער און ענטשפּרעכענדען מיניסטער. וועלכע טראָגען פאַר די אַקטען די פּאָליטישע פעראַנטוואָרטליכקייט.

לויט דעם פּראָיעקט פון דער סאַנאַציע וועלען אַ גאַנצע רייה וויכטיגסטע אַקטען פון פּרעזידענט נישט געברויכען קיין קאָנטראַסיגנאַציעס פון פּרעמיער און פון די מיניסטאָרען, דהיינו, אַלע אַקטען בנוגע דעם סיים, און סענאַט, די בעשטימונג פון פּרעמיער און פון די מיניסטאָרען, פון פּרעזעס פון דער העכסטער קאָנטראָל-קאַמער און אַ רייה אַנדערע וויכטיגע מלוכה-בעאַמטע. עס פאַדערען אויך נישט קיין קאָנטראַסיגנאַציע אַלע אַקטען פון מלוכה-פּרעזידענט אַלס דעם העכסטען פיהרער פון דער אַרמעי.

דאָס אַלץ גיט דעם פּרעזידענט די קאָלאָסאַלע מאַכט, און ריכטיג איז אָנגעוויזען געוואָרען אַז לויט דעם סאַנאַציע-פּראָיעקט דאַרף דער פּרעזידענט זיין אַ געניאַלער מענש, כדי ער זאָל די אַלע מלוכה-ענינים אַליין בעווייזען צו ערלעדיגען און וועגען זיי צו דעצידירען. לויט דעם קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט פון ב.ב. ווערט דער פּרעזידענט אַנ'אַליינהערשער אויף אַלע געביטען פון מלוכה-לעבען.

נ. ד.

די וואַקסענדע אַרבייטסלאָזיגקייט אין דער וועלט
קאַן ברענגען צו דער פערניכטונג נישט בלויז פון די פּאָליטישע געטער
סענסאַציאָנעלער אַרטיקעל פון לאָיד דזשאָרדזש'ן

לאָיד דזשאָרדזש האָט פערעפענטליכט אַנ'אַרטיקעל א. ב. „אַרבייטסלאָזיגקייט". צוליב דער אַלץ וואַקסענדיגער צאָהל אַרבייטסלאָזע, וועלכע שטייגט שוין אַריבער די ציפער פון צוואַנציג מיליאָן, רופט לאָיד דזשאָרדזש אויף אַלאַרם און פאָדערט, עס זאָל וואָס גיכער צונויפגערופען ווערען אַנ'אינטערנאַציאָנאַלע קאָנפערענץ וואָס זאָל זיך מיט דער פראַגע בעשעפטיגען.

„די אַרבייטסלאָזיגקייט, — שרייבט לאָיד דזשאָרדזש, — בעהמט אָן דעם כאַראַקטער פון אַ לאַווינע. וואָס וואַקסט כמעט אין אַלע לענדער. דאָס איז אַנ'אַלוועלטליכע קאַטאַסטראָפע, וואָס בעווייזט, אַז די אָנגעשטרענגטע אַקציע פון די בעזונדערע מלוכות וועט צו גאָרנישט ברענגען, און בלויז אַ געמיינזאַמע אַקציע קען אויסמיידען דאָס אומגליק. דאָס צונויפרופען פון אַנ'אינטערנאַציאָנאַלער קאָנפערענץ וועט לכל הפחות האָבען דעם רעזולטאַט וואָס עס וועט אויסגעמיטען ווערען די פּאַניק, וועלכע בעווייזט שוין איהרע סימפּטאָמען".

מיט איראָניע שרייבט דער אַלטער פּאָליטיקער: „די פּרעמיערען און אויסערן-מיניסטאָרען וועלכע פערברענגען גאַנצע וואָכען אויף געהיימע אונטערהאַנדלונגען מכוח פערקלענערען די קאָסטען פון די בעוואָפנונגען אויף עטליכע מיליאָן., צו וואָלטען זיי נישט געקאָנט איצט צונויפקומען כאָטש איינמאַל אויף 14 טאָג, כדי צו בעטראַכטען דאָס פּראָבלעם וואָס פערוואַנדעלט מיליאָנען פון זייערע מיטבירגער אין אָרימע לייט?"

די סיבות פון דער וואַקסענדער אַרבייטסלאָזיגקייט זעהט לאָיד דזשאָרדזש אין פאָלגענדען: דאָס נישט געהעריגע באַלעבאַטעווען מיט די זאַפּאַסען, גאָלד און זילבער, די איבערפּראָדוקציע אין דער אינדוסטריע, די קינסטליכע צאָל-באַריערען און די פערניכטענדיגע קריגס-לאַסטען.

איבערגעהענדיג צו ענגלאַנד, שטעלט פעסט לאָיד דזשאָרדזש, אַז אַלע בעמיהונגען פון מאַקדאָנאַלדס רעגירונג צו בעקעמפען דעם ווירטשאַפטליכען קריזיס זענען בעשטאַנען אין לעכערליכע האַלב-מיטלען און אין גאַנץ ענגלאַנד פרעגט איצט יעדער איינציגער: „ווי לאַנג וועט דאָס נאָך דויערען?".

אמת, אין ענגלאַנד הערשט נאָך נישט קיין הונגער קאַטאַסטראָפע, אָבער דער פאָנד פאַר אַרבייטסלאָזע האָט שוין פערשלינגען 70 מיליאָן פונט, וועט פאַר־דערען נאָך פופציג מיליאָן און דער מלוכה-בודזשעט וועט דעם 31-טען מערץ זיך שליסען מיט אַ דעפיציט פון פערציג מיליאָן פונט שטערלינג.

דעם אַרטיקעל פערענדיגט לאָיד דזשאָרדזש מיט די ווערטער:

„אויב די צאָהל אַרבייטסלאָזע וועט ווייטער שטייגען און די האַנדעל-בילאַנסען וועלע ן פאַלען, דאַן וועט דאָס ענגלישע פאָלק אַראָפּוואַרפען די פאַרטייאישע געטשקעס און דאָסזעלבע וועט טון אויך אַמעריקא. די דייטשען האָבען שוין אַוועק־געשטעלט אָן אַ זייט זייער „סטאַטוע-געשטאַלט" (דער מחבר מיינט דאָ הינדענבורג'ן) און אַנ'אַי־בערקעהרעניש אין דאָזיגען לאַנד קאָן פערניכטען עפּעס נאָך מעהר וויכטיגעס, ווי די פּאָליטישע געטער".

—=:O:=—

די מיליטערישע כּוחות פון סאָוויעטען-פערבאַנד
אין פאַל פון א קריג קאָן רוסלאַנד אַרויסשטעלען אַנ'אַרמעי פון 17 מיליאָן מענשען

דער לאָנדאָנער „דיילי מייל" „דריקט אַ געשפּרעך מיט אַ סאָוויעטישען מיליטערישען עקספּערט וועלכער איז געווען קאָמאַנדירט קיין דייטשלאַנד אין אַנ'אָפיציעלער מיסיע און האָט זיך דערנאָך אָפּגעזאָגט אומצוקעהרען קיין רוסלאַנד. לויט דער מיינונג פון דעם דאָזיגען עקספּערט האָבען די באַל־שעוויקעס פאַקטיש אין זייער רשות אַנ'אַרמעי פון זיבעצעהן מיליאָן מענשען.

אין משך פון איין וואָך צייט קאָנען די סאָוויעטען אַרויסשטעלען געגען פּוילען אַנ'אַרמעי פון דריי מיליאָן מאַן, בישט אָפּשוואַכענדיג זייערע כּחות אויף די אַנדערע פראָנטען. אַ בעזונדערען אַכט איז געלעגט אויף דער מיליטאַריזאַציע פון „טיל": אין די גרעניץ-געביטען איז צוגעגרייט צום קריג די גאַנצע בעפעלקערונג, וואָס איז פעהיג צו טראָגען געוועהר.

— לעגט נישט קיין אַכט, — האָט דער ספּעץ געזאָגט, — אויף די אָפיציעלע ציפערען וועגען דער גרויס פון דער רויטער אַרמעי. צו דער אָפיציעלער ציפער פון אַכטהונדערט טויזענד מאַן דאַרף מען צוגעבען לכל הפחות דריי מיליאָן רעזערוויסטען פון יאָהרגאַנג 1921, איין מיליאָן פון יאָהר 1922 און אַנ'ערך צוויי מיליאָן פון די יאָהרען 1923 — 1930. דאַן דאַרף מען נישט פערגעסען וועגען דער מיליץ (צוויי מיליאָן) און אָסאָאַוויאַכים (איין מיליאָן) אַזוי אַרום האָבען מיר אַנ'אַרמעי פון 17 מיליאָן מענשען. סאָוויעט-רוסלאַנד איז בעסער צוגעגרייט צום קריג ווי יעדער אַנדערע מלוכה, איידעראָפּט דאַרף זיך אָפּגעבען אַ רעכנונג, אַז גאַנץ רוסלאַנד איז מאָבילוזירט. די סאָוויעט-רעגירונג גרייט צו מי־ליאָנען מענשען צום אָנגריפס-קריג. אין דער ער־שטער רייה רעכנען די סאָוויעטען זיך אַריינצורייסען קיין פּוילען, אין די באַלטישע לענדער און קיין בעסאַראַביען, די צוגרייטונג איז פערענדיגט און מען קאָן יעדע וויל ערוואַרטען דעם אָנגריף.

צוויי און א האַלב מיליאָן דאָלאַר
דער בודזשעט פון „דזשאָינט" פאַר'ן יאָהר 1931

נ י ו - י אָ ר ק. (יט"א) אויף אַ באַנקעט וואָס איז דאָ אָרגאַניזירט געוואָרען לכבוד דר. דזשאָנאַ וויז, וועלכער פיהרט אָן מיט דער „דזשאָינט"-קאָמפּאַניע אין אַמעריקא, האָט דער לעצטער ערקלערט צוו. אַנד.:

„צוויי און אַ האַלב מיליאָן דאָלאַר — דאָס איז די מינימאַלע סומע, וואָס איז נויטיג כדי אויף וויפיל נישט איז צופרידענשטעלענד דורכצופיהרען דאָס רעקאָנסטרוקטיווע פּראָגראַם פון דעם „דזשאָינט צווישען די יודען אויף יענער זייט ים.

די דאָזיגע צוויי און האַלב מיליאָן דאָלאַר געהען אויסשליסליך פאַר די ליידענדע יודען אין מזרח- און צענטראַל-אייראָפּא אויף רעקאָנסטרוקטיווע הילף. פון דער סומע וועט פערווענדעט ווערען אַכציג פּראָצענט אויף עקאָנאָמישע און סאָציאַלע צוועקען. ווי אויך אויף רעליגיעזע, קולטורעלע און ערציהונגס - בעדערפענישען, 12 פּראָצ. ווערט אָפּגעלעגט אויף מעגליכע אומגליקס-פאַלען, ווי שריפות, אונגערעטעניש א.אַ.וו. און 8 פּראָצענט אויף אַדמיניסטראַטיווע הוצאות.

קאָנסטרוקטיווע הילף ווערט געגעבען פאַר די יודען אין פּוילען, רומעניען, בעסאַראַביע, בוקאָווינע, טשעכאָסלאָוואַקיי, ליטע, לעטלאַנד, עסטרייך, אונגאַרן, טערקיי און גריכענלאַנד.

איך בין זיכער, האָט דר. דזשאָנאַ וויז פערענדיגט, אַז די יודען אין אַמעריקא וועלען אין אַנאַ קריטישען מאָמענט נישט פערלאָזען זייערע ברידער אין אייראָפּא און וועלען שאַפען די נויטיגע סומע, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס אין אַמעריקא גופא איז די לאַגע אַ שלעכטע.

עלילת-דם אין אַלזשיר
אַרעסטירט א יוד מיט זיין פרוי און שוויגער

פּ אַ ר י ז, (יט"א) פון דער שטאָט אָראַן אין אַלזשיר ווערט מיטגעטיילט: די יודישע בעפעלקערונג איז אויפגערודערט געוואָרען צוליב'ן אַרעסט פון אַנ'אָרטיגען יוד מיט'ן נאָמען טאַבול, וואָס ווערט בעשולדיגט אין אַ ריטואַל-מאָרד. טאַבול איז אַרע־סטירט געוואָרען צוזאַמען מיט זיין פרוי און שוויגער מוטער, געשעהען איז עס נאָכ'ן טויט פון זיין פרויס שוועסטער, אַ מיידעל מיט'ן נאָמען זשוליעט טאַרזשמען. דעם מיידעלס שוועסטער און מוטער זענען באַלד בעפרייט געוואָרען, טאַבול איז אָבער פער־האַלטען געוואָרען אין אַרעסט. ווי עס ווערט מיטגעטיילט זוכט איצט די פּאָליציי בעווייזען געגען טאַבול'ן, האַלטענדיג, אַז ער איז בעגאַנגען אַ ריטואַל-מאָרד מחמת... עס דערנעהנטערט זיך פסח, צו וועלכען יודען דאַרפען האָבען מענשליך בלוט.

צוויי אַרבייטער פערמשפּט צו צוויי יאָהר תפיסה
פאַר פייניגען א יודישען אַרבייטער

מאָ ס ק וו ע, (יט"א) אין ראָגאַטשעוו איז די טעג פאָרגעקומען אַ פּראָצעס געגען צוויי רוסישע אַרבייטער, וואָס זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען פאַר אַנטיסעמיטישע האַנדלונגען לגבי אַ יודישען אַרבייטער דער פּראָצעס האָט געדויערט 2 טעג.

די בעשולדיגטע אַרבייטער זענען איינמאָל אין עס-צימער פון דער פאַבריק בעפאַלען דעם יודישען אַרבייטער אָלשאַנסקי מיט זידלערייען און חוזק־ווערטער. היות אָלשאַנסקי האָט אויף זייער חוזק־מאַכען נישט רעאַגירט, האָבען די אַנטיסעמיטען עס אָנגענומען פאַר פחדנות, און איהם אונטערגערוקט צום פּנים אַ צלם און איהם געהייסען קושען. אָל־שאַנסקי האָט זיך אָפּגעזאָגט דאָס צו טון. דאַן האָ־בען די אַרבייטער געכאַפּט אַ שטיק חזיר-שמאַלץ און איהם אויסגעשמירט דאָס פּנים.

ביידע אַרבייטער זענען פערמשפּט געוואָרען צו צוויי יאָהר תפיסה יעדער. איינער דאַרף נאָכ'ן אָפּקומען די שטראָף אַרויסגעשיקט ווערען פון קרייז ראָגאַטשעוו. די שטרענגקייט פון אורטייל ערקלערט זיך דערמיט, וואָס דער דאָזיגער אינצידענט איז געווען איינער פון אַ רייה ענליכע אינצידענטען אין ראָגאַטשעוו, און די מאַכט האָט אַזוי אַרום געשטרעבט דורך אַ מוסטער-אורטייל מאַכען אַ סוף צו די אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען אין דער שטאָט.

קאָנגרעס פון די קוזיסטען אין בוקאַרעשט
פאָדערונג צו צונויפלעגען די יודישע קאַפּיטאַלען

בו ק אַ ר ע ש ט, (יט"א). דאָ איז געעפענט געוואָרען דער קאָנגרעס פון דער קוזיסטישער פּאַרטיי, אין קאָנגרעס בעטייליגען זיך פיל פּויערים און צאָהלרייכע פאָרשטעהער פון דער אוקראַינער און דייטשער מינדערהייטען. די רעדנער זשאַדזש קוזא (זוהן פון פּראָפ. קוזא) און גלח איליוץ האָבען גערופען די מינדערהייטען צו פעראייניגען זיך אין דער קוזיסטישער בעוועגונג. די קוזיסטען, האָבען די רעדנער פערזיכערט, האָבען נישט די כוונה אויסצורגענען און בערויבען די יודען, זיי פאָדערען בלויז אַז דער שטאַטס-קאַפּיטאַל (און אויך פאַרשטעהט זיך, דער יודישער) זאָל צוטיילט ווערען צווישען דער קריסטליכער פּויערים-בעפעלקערונג, פּונקט ווי אין דער אַגראַר-רעפאָרם טיילט מען ערד צווישען די פּויערים, דער פערלויף פון די ערשטע זיצונגען איז געווען אַ רוהיגער. די רעגירונג האָט אָנגענומען שטרענגע מיטלען, אַז עס זאָל נישט קומען צו קיין אונרוהען.

געשטאָרבען א יודישער אַדוואָקאַט, פערטרויליכער בעל-יועץ פון קייזער ווילהעלם

בע ר ל י ן, (יט"א) אין עלטער פון 80 יאָהר איז דאָ געשטאָרבען דער פּראָמינענטעסטער יודישער אַדוואָקאַט אין דייטשלאַנד ווילהעלם לעווענפעלד. דער פערשטאָרבענער איז אין משך פון פיל יאָהר געווען דער פערטרויליכער בעל-יועץ פון קייזער ווילהעלם.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פאַרם.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

ווי אזוי ווערט המן פערברענט אין ירושלים
(פורים ביים אלטען ישוב און ביי די ספרד'ישע יודען)

פורים — איז דער טאג, ווען דער ארץ־ישראל־ישוב ווארפט אראפ פון זיך די וואכעדיגקייט און זארגשטימונג און ווערט פערוואנדעלט אין א שטראם פון אומאויפהערליכער שמחה, וואס טראגט זיך ארויס איבער די גאסען פון די יודישע שטעט. ווער עס האט נישט צוגעזעהען די בערימטע פורים־קארנאוואלען אין תל־אביב — די פערוויילונגען און מאסקירונגען, אין וועלכע עס בעטייליגען זיך צעהנדליגער טויזענטער מענשען, — דער האט קיין אמתע יודישע פאלקס־שמחה נישט געזעהן.

נאכדעם, ווי איך האב עטליכע מאל צוגעזעהען די תל־אביבער שמחה מיט די בעריהמטע קארנאוואלען, האב איך זיך א פורים ארויסגעלאזט איבער די ירושלימער גאסען, צוזעהען, ווי עס פייערען דעם יום־טוב די יודען פון אלט־ירושלים און מאה־שערים — די יודען פון די ישיבות און בתי־מדרשים, וועלכע מען טרעפט פורים אויסגעפוצטע אין סאמעטענע קאפאטקעס און ברייטע שטריימלעך אויף די קעפ. און אויך אט די פער'חלומ'טע יודען, די פערבענקטע נשמות, וואס קלאגען א גאנץ יאהר אויפ'ן חורבן און בעטען אויף דער גאולה, ווערען פורים גאר אנדערע מענשען, די פערדביקהטע אויגען עפענען זיך ברייט און דער ירושלימער יוד טרייסעלט פון זיך אראפ די זארג און וואכעדיגקייט און געהט אריבער אין אנ'אנדער וועלט. אין דעם יום־טוב פון הוליען און טרונקען ווען שיכרות איז א מצווה, לאזען זיך ארויס די בית־מדרש־יודען פון „מאה שערים" אויפ'ן שול הויף און פערוואנדלען איהם אין א טעאטער פלאץ. דא, אונטער'ן פרייען הימעל, קומען פאר פערוויילונגען, — ווער עס קאן נאר, זאגט א וויץ, פראוועט לצנות — און מאכט חוזק. דא טרעפט מען די פורים־שפילער וואס שטעלען פאר פאר דעם עולם עפעס פורימדיגעס. קיין דעקאראציעס און קיין גרימירונגען דארפען זיי פאר זייערע פארשטעלונגען נישט. אויפ'ן הויף קלויבט זיך צונויף א גרויסער עולם און עס הויבען זיך אן צווישען די פורים־שפילער דיאלאגען און וויצען. וואס האבען קיין שום אינהאלט און האנדלונג נישט, נאר אין וועלכע עס שפיגעלט זיך אפ א בילד פון יענער צייט, ווען די יודען זענען געווען אונטער אחשורושעס הערשאפט — אין די דאזיגע דיאלאגען ווערען בעזונגען די גבורה פון מרדכי און אסתר.

דאס אינטערעסאנטסטע אבער פון דעם, וואס איך האב געזעהען, איז דאס, וואס צווישען די אלטע ירושלימער יודען לעבט נאך דער גאר אלטער מנהג פון מאכען א גולם און איהם פערברענען. נאך א פאר טעג פאר פורים ווערט פון האלץ געמאכט א „מענש", וועלכער דארף מיט זיך פאר־שטעלען המנען, און ווען עס האלט פורים אין מיטען דער שמחה, ווערט אין איינעם פון די גרעסטע הויפען אויפגעשטעלט א בוים און די בית־מדרש־יודען — און נאך זיי א גאנצער המון ירושלימער קינדער — אין לאנגע קאפאטקעס, צעשויבערטע פאות און ברייטע קאפעליושען, פון וועלכע עס שטארצט ארויס די יארמולקע — שטראמען צו דער פייערליכער פראצעסיע פון פערברענען המנען — קינד און קייט קלויבט זיך צונויף ארום דער תל'ה און אונטער פערשידענארטיגע געזאנגען ווערט דורכגעפיהרט די צערעמאניע פון אויפהענגען המנען דערנאך ווערט ביים בוים געמאכט א גרויסער פייער, א שייטערהויפען, ארום וועלכען מען טאנצט ארום און מען זינגט „ארור המן — ברוך מרדכי". ווען דער עולם איז שוין גוט לעבעדיג, ווערט המן אריינגעווארפען אין פייער, וואו ער ווערט פערברענט אונטער די קלאנגען פון:

„פערשאלטען זאל ווערען המן,
דער רשע דער גרעסטער;
געלויבט זאל זיין מרדכי,
דער צדיק דער בעסטער".

דער דאזיגער מנהג, וועלכער איז אין דער אמתן גאר אנ'אלטער און האט א יסוד אין תלמוד (סנהדרין ס"ז) אונטערן נאמען „משוורתא דפוריא" איז אין די גלות לענדער שוין לאנג בטול געווארען, ווייל די קריסטען האבען שטארק פראטעסטירט געגען דעם און געהאלטען דעם מנהג פאר א בעליידיגונג פאר זייער אמונה און פאר שפאט פון זייער גלויבען (ז ייהאבען געזאגט אז דאס הענגט מען קריסטוסען). אין ירושלים אבער איז דער דאזיגער מנהג נאך ערטערווייז פערבליבען עד היום.

אין איינער פון די ירושלימער ישיבות פירט זיך נאך דער מנהג פון אויסקלויבען א „פורים־רב" — עס ווערט אויסגעקליבען א גוטער בחור, וואס ווערט דעם פורימדיגען טאג פערוואנדעלט אין א ראש־ישיבה און רב. ער זיצט אויפ'ן רב'ס ארט, זאגט מיט א ניגון לצנותדיגע תורה און פיהרט צונויף א וואנט מיט א וואנט. דערביי צעהלט ער אויך נישט קיין ניבול־פה, פון וועלכע די צוהערער וואלטען א גאנץ יאהר אנטלאפען פון בושה.

די דאזיגע פורים־מנהגים אונטערשיידען זיך ביי די אשכנזים פון די ספרדים, תימנער און בוכארער יודען. עס זענען פערהאן אין ירושלים משפחות פון ספרדישע יודען, וואס פייערען דעם עיקר פורים־יום־טוב נישט, ווען מיר אלע יודען, נאר אין טעג, ווען מיט זייערע עלטערן, אדער זייערע געמיינדעס האט זיך געטראפען א נס. אזוי זענען פערהאן ספרדישע משפחות, וואס פייערען דעם „פורים קאירא" און „פורים דמשק" צוליב א נס, וואס האט געטראפען מיט יאהרען צוריק די יודישע געמיינדעס איז קאירא און דמשק.

צווישען די ספרדישע יודען האב איך געטראפען א משפחה, וואס פייערט נאר פורים „יח' שבט". דער דאזיגער פורים הייסט „פורים סאראגאסא". און די משפחה האט א גאנצע מגילה, אין וועלכער עס ווערט דערצעהלט די געשיכטע פון גרויסען נס, וואס האט געטראפען מיט יאהרען צוריק אין דער שטאט סאראגאסא (שפאניען). די דאזיגע ספרדישע פאמיליע פייערט יעדען יאהר אין דעם אויבענדערמאנטען טאג זייער פורים און לייענט א ספעציעלע מגילה, וואס שילדערט דעם גרויסען נס. דער ספרדישער יוד, צו וועלכען איך האב פורים פערבלאנדזשעט, האט מיר דערצעהלט די גאנצע געשיכטע פון זייער פורים: אמאל איז געווען אין שפאניען א מנהג, אז ווען דער מלך פלעגט פערבייפאהרען איינע פון די געגענטען, וואו עס לעבען יודען, פלעגען די יודען ארויסגיין איהם אנטקעגען מיט ספרי־תורות, וואס זענען געווען פעצירט מיט גאלד און זילבער. איינמאל האבען זיך אבער צונויפגעזאמעלט די רבנים און חכמים פון די קהלות און בעשלאסען אז מען טאר נישט מטלטל זיין אומזיסט א ספר־תורה. און להבא זאל מען ארויסגיין אנטקעגען דעם מלך מיט ליידיגע שאכטלען (ביי ספרדים ליגען די ספרי־תורות אין שאכטלען). און קיינעם וועט גארנישט איינפאלען, אז די יודען נארען אפ דעם מלך. און אזוי האט זיך טאקע געפיהרט כמה יאהרען. טרעפט זיך אבער, אז אין יענער צייט שמדט זיך א יוד און ווערט אנ'אפטער אריינגעהער צום מלך אין פאלאץ. דער דאזיגער יוד האט אבער געוואוסט, אז די יודען געהען ארויס אנטקעגען דעם מלך מיט ליידיגע שאכטלען. האט ער טאקע אמאל, רעצנדיג ביים מלך אויף א סעודה, איהם דערצעהלט, אז די יודען זענען איהם אומטריי, און אדרבה, זאל ער פרובירען דורכפאהרען דורך איינעם פון די יודישע קווארטאלען, וועט ער זיך איבערצייגען, אז די יודען נארען איהם אפ און געהען ארויס אנטקעגען מיט ליידיגע שאכטלען. דערהערענדיג דאס, איז דער מלך געווארען פול מיט זארן אויף די יודען. ער האט גלייך צונויפגערופען זייבע אלע שרים און אנגעשריבען אנ'אורטייל, אז מען זאל אויסראטען אלע יודען פון שטאט סאראגאסא פאר'ן גרויסען חטא, וואס זיי בעגעהען געגען איהם. דער דאזיגער אורטייל האט געזאלט דורכגעפיהרט ווערען י"ז שבט, אין פאל, ווען מען וועט זעהען, אז דאס, וואס דער משומד האט דערצעהלט, איז טאקע אמת. אין דעם טאג האט געדארפט דער מלך מיט אלע זייבע שרים זיך בעוויזען אין דעם יודישען קווארטאל, און ווען די יודען וועלען ארויסגעהען געגען איהם, וועט ער זיי בעפעהלען צו עפענען די שאכטלען פון די ספרי־תורות און זעהען, אויב איבעווייניג זענען פערהאן ספרי־תורות. יענע נאכט, דערצעהלט דער ספרדישער יוד, האט זיך געחלומט אפרים ברוכן, דעם שמש, וועלכער איז געווען א גרויסער צדיק, אז אליהו הנביא קומט צו איהם און וועקט א איהם אויף און הייסט איהם געהען אין שוהל, כדי אריינצושטעלען די ספרי־תורות אין זייערע שאכטלען. נאכדעם, ווי דער חלום האט זיך איהם ווידערהוילט דריי מאל, האט ער טאקע אזוי געטון.

אויף מארגען פריה, דאס איז געווען י"ז שבט. האט דער מלך מיט זייבע שרים זיך בעוויזען אין דעם יודישען קווארטאל, און ווען די יודען זענען ארויס מיט די ספרי תורות, האט ער זיי בעפוילען צו עפענען די שאכטלען. די רבנים, וועלכע האבען נישט געוואוסט פון שמשס חלום, האבען זיך שטארק דערשראקען און זענען כמעט געפאלען אין חלשות. דער מלך האט זיך אבער גלייך איבערצייגט, אז דער משומד האט איהם אפגענארט און איז געווען אויף איהם מלא כעס; האט טאקע דער מלך גלייך געבענשט די יודען, זיי מוחל געווען די שטייערען, און דעם משומד געהייסען אויפהענגען. עפענענדיג די ספר תורה, האבען די יודען דערזעהען אין דער הויך דעם פסוק: „ואף גם בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם". די יודען זענען דאן געווען איבערראשט פון דעם גרויסען נס און זיי האבען מקבל געווען אויף זיך און קינדס קינדער לדורי דורות צו פייערען דעם דאזיגען טאג אלס א יום־טוב און די גאנצע געשיכטע האבען זיי פערשריבען אויף א קלף פון א מגילה, וועלכע ענדיגט זיך מיט די ווערטער: „ארור מרקוש הרשע (אזוי האט געהייסען דער משומד) ברוך אפרים הצדיק, ארורים כל הרשעים, ברוכים כל הצדיקים. וגם אליהו זכור לטוב".

י. אל מלך.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע", נארוטאוויטשא 20
ליטונג: מ. זאנדבערג און א. בעזמאן.
גאסטשפילען פון וועלט־בעריהמטען קינסטלער
רודאלף זאסלאווסקי
מיט זיין אויסדערוועהלטען אנסאמבל.
היינט, דינסטאג, ד, 3 מערץ, 9 אוו. צום 4 טען מאל די זעהר שטארק אויסגענומענע פיעסע
„חסידים"
אין 4 אקטען פון א. וויעוויארקע
מוזיק פון מ. האכבערג.
הויפט־ראל „אהרן חיים"—ר. זאסלאווסקי.
12 נומערן געזאנג | חסידישע ניגונים חסידישע טענץ חסידישע התלהבות | אריגינעלע סצענעס! אריגינעלע אויסשטאטונג!
גרייט אייך! פרייטאג, דעם 6-טען מערץ ד. י. א פרעמיערע!
צום ערשטען מאל אין לאדז דאס בעוואוסטע ווערק פון ל. טאלסטאי
„ליבע און אייפערזוכט"
אנסאמבל: פרויען: ליבא יאזענבערג, רעגינא ליבארטאווסקא נינא סיבירצעווא, גרוניא וויינשטאק א. א. מענער: רודאלף זאסלאוסקי, ליב שריפטזעצער, שלמה נאאומאוו, דוד האמבורגער, נתן רייכענבערג. שבתי בלאכער, אדאלף בלאט א. א.
אין פארבערייטונג „טיר № 3" אין פארבערייטונג
בעמערקונג: פאשטעלונגען פאר אנסטיטוציעס צו צוגענגליכע פרייזען.
בילעטען צו בקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע

אויף זינדיגע וועגען
33) סענסאציאנעל־עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

קאפיטעל 16

די וואהנזיניגע נאכט

גוטמאן האט זיך פערלוירען. ער האט נישט געוואוסט וואס ס'בעדייט דאס פלוצלונגע זיך בעווייזען פון ראמא'ן, צי יזאל ער זי דא פערהאלטען, צי זאל ער דערוויטערען פונדאנען ראלינען, אדער צי זאל ער גאר פון דאנען אליין ענטלויפען. עפעס האט ער דאך געמוזט זאגען זיין טאכטער. ער האט דעריבער ארויסגעמורמעלט, צוגעהענדיג צו איהר און קושענדיג זי אין קאפ.

— איין מינוט, ראמא, איך וועל נאר פערענדיגען מיין געשעפטליכען געשפרעך מיט דעם הער, און דאן וועל איך דיך אריינרופען.

— ווי קאמיש דו ביזט פאטער, איך וועל דאך דיר דיינע געשעפטען נישט אויסכאפען, איך וועל דאך מיט דיר נישט קאנקורירען, וואס דו שיקסט מיך ארויס פון דאנען.

— יא, אמת, דו ביזט גערעכט, האט זיך גוטמאן נאך מעהר פערלוירען. אבער איך בין אזוי אויפגערעגט...

— דאס דערקען איך דיר. איך וואלט נאר געוואלט פערשטעהן, קלאר פערשטעהן, צוליב וואס דו ביזט אויפגערעגט...

— פערשטעהסט, טאכטער, מיר רעדען דא וועגען א דראסטישען ענין...

— הם, א דראסטישען ענין, אזוי איז עס, האט ראמא מאכטלאז אראפגעלאזען די הענד און געוואלט ארויסגעהן פון צימער.

— ענטשולדיגט, מיס גוטמאן, איך האב שוין בעענדיגט דאס געשפרעך מיט מיסטער גוטמאן און איך געה שוין אוועק, האט זיך אנגערופען דזשעק אז קיינער זאל נישט בעמערקען, האט ער אריינגעשטעקט ביים געזעגענען זיך גוטמאנען א קליין צעטעלע אין האנד אריין.

דזשעק האט זיך דזשענטעלמעניש פערנויגט און איז אוועק.

— איך בין שוין מיד פון אלע געשעהענישען, פאטער, און דעריבער וויל איך צוטרעטען גלייך צום ענין.

— איך פערשטעה אויסגעצייכנט, אז צו טראגען אויף זיך די לאסט פון אזעלכע גרויזאמע געשעהענישען קען מען מיד ווערען, האט גוטמאן בעפעהלעריש געזאגט, איהם האט פערדראסען, וואס נאך דעם אלעם, וואס ער האט זיך דערוואוסט, קומט נאך ראמא מיט פרעטענזיעס צו איהם.

— נישט אנדערש ווי מיין פאטער איז משוגע געווארען, האט ראמא זיך געטראכט, ער טוט אלץ מיט אזוי פיל חוצפה, מיט אזוי פיל העזה, אז ס'געהט איבער יעדע גרעניץ, ראמא האט ווידער פערלוירען דעם מוט, וועלכען זי האט געהאט בעת זי איז אראפגעגאנגען פון יאקובס צימער און אוועק צום פאטער אין ביורא. זי האט נישט געהאט גענוג ווילענסקראפט כדי מיט'ן פאטער קלאר און אפען צו רעדען וועגען אזעלכע שרעקליכע זאכען. זי האט דעריבער געפרובט אויף א גאנץ אנדער אופן זיך צו דערוויסען וועגען דעם שרעקליכען סוד פון איהר פאטער.

פאטער, האט ראמא אנגעהויבען, דו וויסט, אז איך האב זיך קיינמאל נישט אינטערעסירט מיט דיינע געשעפטען, איך האב דיר קיינמאל קיין דעה נישט געזאגט, און דעם אמת'זאגענדיג האב איך פון די דאזיגע געשעפטען קיינמאל נישט געוואלט וויסען.

— איך קען ליידער דיינע לעבענס־אנשויאונגען, האט גוטמאן רעזיגנירט געזאגט.

— ליידער אדער נישט ליידער, וועגען דעם האנדעלט עס זיך איצט נישט, מיר געהט איצט דערין אז איך וויל זיך אריינמישען אין דיינס אנ'איגערליכער געשעפטס־אנגעלעגענהייט.

— דהיינו, האט גוטמאן דערשראקען געפרעגט, וואס איז עס פאר א געשעפטס־ענין. וואס דו ווילסט פלוצלונג האבען א דעה אין איהם.

— איך וויל, האט ראמא געזאגט, אז דער אינזשיניער מערטענס זאל מעהר נישט ארבייטען ביי דיר אין פאבריק.

ראמא האט געווארט, כדי צו זעהען די ווירקונג וואס איהר פערלאנג האט געמאכט אויפ'ן פאטער. גוטמאן האט זיך אמתדיג דערשראקען, די געשעהענישען זענען געקומען אביסעל צו שנעל איינע נאך דער אנדער־ער אויף זיינע אלע אויסגעמאטערטע, אנגעשטרענגטע נערווען. די קאלירען אין פנים האבען זיך ביי איהם געביטען, אבער ער האט געוואלט דערגעהן די סיבה פון זיין טאכטערס פערלאנג.

— פארוואס עפעס גראד דער אינזשיניער מערטענס, האט גוטמאן געשטאמעלט, ווערענדיג פון מינוט צו מינוט אלץ בלאסער און בלאסער, ער איז דאך דער בעסטע פאכמאן ביי אונז. און פארוואס עפעס אזוי פלוצלונג?

— פרעג מעהר גארנישט, דאס איז מיינס א קאפריז אזא.

— אויב נאר א קאפריז, האט זיך גוטמאן געווישט די גרויסע טראפענס שוויס, וואס האבען איהם כסדר בעדעקט דעם שטערן, וועט ער פאר־איבערגעהן, איך פערשטעה, דאס האט געווי'ס יאקוב זיך בעקלאגט פאר דיר אויפ'ן אינזשיניער. אבער ערשט מיט עטליכע טעג צוריק האט ער זיך בעקלאגט אויף יאקוב'ן און געפאדערט איהם צו בעווייטיגען. נו, פערשטעהסט זיך, אז דעם אינזשיניערס פערלאנג בין איך נישט נאכגעקומען.

— אבער מיין ביטע, וועסטו דאך יא ערפילען, פאטער?

— אויב איך וועל וויסען די סיבות און כ'וועל זיי אנערקענען פאר וויכטיג.

ראמא האט בעקומען אלץ מעהר מוט און געגאנגען שריט ביי שריט צום ציל.

— די סיבות זענען זעהר וויכטיגע און זיי וועלען זיין פולשטענדיג גענוג, כדי איהם פון דאנען ארויסצוטרייבען ווי א הונד, האט ראמא געזאגט, צונויפבאלענדיג די פויסטען.

— און דאך?

— און דאך ווילסטו דאס נישט טון פאר מיר פאר דיין איינציגע טאכטער, פאר דיין איינציג קינד, ווי דו פלעגסט שטענדיג זאגען.

— מיין איינציג קינד, מיין איינציגע טאכטער האט מיר אבער איצט מיין רוה אוועקגענומען, מיינע נערווען צושטערט, מיין צוקונפט געמאכט וואקעלדיג.

ראמא האט די דאזיגע ווערטער נישט געהערט, זי איז געבליבען זיצען אהן בעוועגונג און זיך גוט איינגעהערט, איהר האט זיך אויסגעדוכט, אז אימיצער געפינט זיך אין בעטען־צימער און הערט זיך איין צו זייער געשפרעך. ראמא איז געווארען רויט פאר אויפרעגונג, דער קאפ האט איהר געהאקט, די אקסלען האבען געציטערט, און די ברוסטען האבען זיך בעוואויגען.

— גוטמאן האט אנגענומען, אז די ענדערונג ביי ראמא'ן איז געקומען צוליב זייבע ארויסגעזאגטע ווערטער, ער האט זיך דערמיט איבערצייגט, אז אלץ וואס דייווי ראלין האט געזאגט איז אמת, ער האט דעריבער געשוויגען און געווארט ביז דער ערשטער איינדרוק וועט אדורך. ס'האט אזוי געדויערט עטליכע סעקונדען ביז ראמא האט אנגעהויבען צו רעדען:

— איך וויל וויסען פון דיר א קלארען ענטפער פאטער, דא האט זי געהעכערט איהר שטים און אויף דעם ווייכען טעפיך צוגעגאנגען צו דער טיר, פון וואנען ס'האט זיך איהר אויסגעדוכט, אז זי האט געהערט א שארך.

— א קלארען ענטפער, האט ראמא הויך געזאגט. צי וועסטו מיר געבען די הסכמה חתונה צו האבען מיט דעם אינזשיניער מערטענס? ראמא איז דערביי געשטאנען אין אזא פויזע, אז פון דעם אנדערען צימער דורך דעם שליסעל־לאך זאל מען זי נישט קענען זעהען און געמאכט דעם פאטער א צייכען מיט'ן האנד, אז ער זאל שווייגען. אלזא קורץ יא אדער ניין.

(המשך קומט).

דער קונדס

הומאר — צוזאמענגעשטעלט

סאטירע — דורך א. שארפצינגעל

לכבוד פורים

א שטיקעל מגילה

(געטייטשט ביי דער פורים-סעודה)

ויהי בימי אחשורוש הוא אחשורוש, ס'איז דער זעלבער אחשורוש וואָס האָט געוועלטיגט איבער אַלע וואָיעוואָדזטוועס, איבער אַלע סטאראסט־וועס פון הודו ביז כוש.

חיל פרס ומדי, הפרתמים ושרי המדינות, האָבען מיט זייער בודזשעט צוקוועטשט דאָס גאַנצע לאַנד.

בהראותו את עושר כבוד מלכותו, מלכות פרס האָט געהאַט אַנ'אַלטען פעהלער: ווי גרויס ס'איז געווען דער קבצן, איז נאָך אַ סך גרעסער געווען איהר גאווה, מ'פלעגט זיך תמיד נאָר בעריהמען.

זהב וכסף, דאָס האָט מלכות פרס געהאַט אַ קדחת.

„והשתיה כדת", די בעאַמטע האָבען געהאַלטען אין איין שיכורן און די בירגער דאַגעגען האָבען געטרונקען יאדיני'...

ובהגיע תור בערה, און אַז מ'האָט געדאַרפט טון מיט איהר אַ שידוך איז געווען אַ בראָך צום סאַטען...

בערב היא באה ובבוקר הוא שבה, דאָס האָבען איבערגענומען די לאָדזער מיידלעך...

עשרת אלפים כּכּר כסף מלכות פרס האָט אַרויפגעלייגט גרויסע שטייערן, אַזאַ סומע פון עשרת אלפים האָבען בעצאָהלט אַזעלכע ידען, וואָס האָבען געלעבט פון טראגען שלח מנות.

הרצים יצאו דחופים, די סעקוועסטראַטאָרען פלעגען זיך שטענדיג אײַלען.

ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר, אינ'ם דאָזיגען קאָסטיום איז ער זגעלאָפען אין שטייער־אַמט, אָבער ס'האָט איהם געהאָלפען ווי אַ טויטען באַנקעס.

פורים-רייטערס

דער בודזשעט רייט אויפ'ן פערד — די בירגער ליגען אין ד'רערד.

די דאָזאָרעס רייטען אויפ'ן פערד — די וועהלער ליגען אין דר'ערד.

דער „סקארב" רייט אויפ'ן פערד — די סוחרים ליגען אין ד'רערד.

דער דלות רייט אויפ'ן פערד — דער מסחר ליגט אין ד'רערד.

דער קריזיס רייט אויפ'ן פערד — פרנסות ליגען אין דר'ערד.

פוילישע בענק רייטען אויפ'ן פערד — יודישע בענק ליגען אין ד'רערד.

בחורים רייטען אויף די פערד — די מיידלעך ליגען אין דר'ערד.

מיין ווייבעל רייט אויפ'ן פערד — איך ליג אין ד'רערד.

ווי המן דעם גרעגער...

לאָדזער פאַבריקאַנטען הערען די יודישע אַרבייטער — ווי המן דעם גרעגער.

אַ דעפּוטאט הערט די וועהלער (נאָך די וואַהלען...) — ווי המן דעם גרעגער.

לאָדזער גבירים הערען דעם וועה־געשריי פון אָרימעלייט — ווי המן דעם גרעגער.

די רעגירונג הערט די יודישע דעפּוטאטען — ווי המן דעם גרעגער.

מיינע בעלי־חובות הערען מיך — ווי המן דעם גרעגער.

פורים...

פורים, פורים אויף דער וועלט,
כאָטש אַ מאַנגעל איז אין געלד,
און פון דער טאַש בלאָזט אַ קעלט...
פורים איז גוט, פיין און וואויל,
סיי אין לאָדז, סיי אין קויל,
ס'איז נישט קודש, ס'איז נישט חול...

העפליכקייט

קינד: טאטע, וואָס מיינט העפליכקייט?

פאָטער: העפליכקייט מיינט, נישט צו לאָזען די מענשען וויסען וואָס דו דענקסט וועגען זיי.

אַ ריכטיגער ענטפער

זי: — וועלכע צעהן יאָהר דענקסטו, זענען די אינטערעסאַנטסטע אין לעבען פון אַ פרוי?

ער: — די צעהן יאָהר צווישען 29 און 30...

א הימן צום מלך דלפון

דלפון, דלפון, גרויסער קעניג,
ביזט דאָך איצטער אויפגעריכט,
און צו דיר מיר אַלע זינגען
אונזער אַקטועל געדיכט!..

שיטער האָבען מיר געזייהט דיך,
פטור ווערען זיך געריכט.
און צום סוף, ביזט אויסגעוואַקסען,
גאָר געהויבען און געדיכט...

וואו מען קעהרט זיך, וואו מען ווענדט זיך,
אונטער רעגען, אונטער שניי —
אומעטום עס שפרייזט בעוואָפענט
קעניג דלפונס שטורם־אַרמיי...

אָנגעטון אין שמאטעס, טראַנטעס,
קריכט ער איבער לענדער פויל,
און עס טרעפט איהם נישט קיין רוח,
און עס טרעפט איהם נישט קיין קויל...

אויסגעשטרעקט דעם דלפונס האַנט איז
קליאַנטשעטע, בעט ער זיך אויף קניע —
און דעם זעלבען פנים האָט ער,
וואָס, למשל, דאָ... דאָ־היע!

און אַ סוד איך וועל דיר זאָגען,
האָב נישט קיין פאַראיבעל, ביין:
אַז מיט וועלט האָט אחשורוש
בעסער זיך געקאָנט בעגיין!

יאָקעל בן פלעקעל.

עס איז קלאהר:

נאר א ויזתא קאן איצט געבען סחורה דלפונ'ען אויף א וועקסעל...

אונזער שלח מנות

דעם פרעזעס מינצבערג — בנימין רוזן,
דער קהלה — אַביסעל פריידענקער,
די ציונים — ארץ־ישראל־ערד,
דעם „בונד" — אַ לינקען פועלי ציוניסט,
לינקע פועלי־ציון — מאַקדאָנאַלדס הבטחות,
פאָלקס־פאַרטיי — אַ פאָלקיסט אויף א רפואה,
פועלי אמוני ישראל — אַ נייעם רעליגיעזען פירוש אויף מאַרקסן,
דעם „אָרט" — אַ מעצענאַט,
דעם יודישען טעאטער — אַ רפואה שלימה,
דער „אַגודה" — דעפּ. מינצבערגס רעדע אין סיים,
די יודישע דעפּוטאטען — עס זאָל זיי זיין פאַר אַנ'אָפּקומעניש.
דעם „לינת החולים" — ווייניגער קימפּעטאָרינס,
דעם „לינת הצדק" — אַ וואַזשנעם פּרעזעס,
דער האַנדווערקער־קאַמער — וואָס מעהר יודישע האַנדווערקער,
די סוחרים־פעראיינען — אַנ'איינגעאָרדענטע „איזבא",
די קליינהענדלער — אַ פערברענטען קאָנסום,
דעם פרויען־פעראיין „וויזא" — אַ צאַיגע וראַיבה,
דער געז. „טאָז" — אומזיסטע רייזע קיין מצרים
דער געז. „אָרט" — אַ מאַשין צו לערנען „מאַכען" געלד.

מען מאכט מיט די זייטען

— הערסטו איך האָב זיך אויפ'ן פורים־באַל אַזוי אָנגעטאַנצט, אַז איך פיהל נישט די זייטען.

— דו מיינסט, די פיס.

— וואָס פאַר אַ פיס: ביי היינטיגע טענץ אַרבייט מען מעהר מיט די זייטען ווי מיט די פיס.

פורים-קרעפלעך

— פון וואַנען איז געדרונגען אַז אין שושן־הבירה האָט מען שוין איינגעאָרדענט מאַסקען־בעלער?

— ווייל אחשורוש האָט געפרעגט: „מי הוא זה, ואי זה הוא?" — ווען מ'וואָלט נישט געטראָגען קיין מאַסקעס וואָלט ער דאָך אַליין געזעהען...

— פון וואַנען איז געדרונגען, אַז אין אחשורוש'ס צייטען זענען די געשעפטען געלעגען אין דרערד?

— ווייל ס'שטעהט בפירוש: „ידר וסחרת" ד. ה. אַז די סוחרים האָט געדאַרט דער קאָפּ...

— פאַרוואָס האָט ושתי נישט געוואָלט קומען מיט אחשורוש'ס שליחים?

— ווייל זיי זענען געווען סריסים...

אַ ווערטעל־זאָגער.

נישט צופרידען

אַ יוד האָט געפרעגט דעם צווייטען דעם מאַטיוו, פאַרוואָס ער איז אַזוי ווייט נישט צופרידען מיט אַ טייל פון אונזערע „פאָרשטעהער" האָט ער געענטפערט:

— המנ'ס האָבען מיר געהאַט אין אַלע צייטען און מיר זענען געוואוינט צו ליידען פון זיי, אָבער ווען א „מרדכי" ווערט אַ „המן" און גרופּירט אַרום זיך די „בני המן" און „ויזתא'ס" וואָס מיינען לחלוטין נישט די „מגילה", נאָר די המן־טאַשען... איז דאָך שוין קיין וואונדער נישט פאַר־וואָס מיר בעקעמפען איהם...

צווישען פורים-סוחרים

— ווייסט, בעריל, דעם פאָריגען חודש איז געווען ווייניגער זאַיענטשעס ווי אַלע מאָל.

— דהיינו?

— ער האָט דאָך נאָר געהאַט 28 טעג.

קינד: — טאַטעשי, ווי הייסט דער, וואָס צאָהלט נישט קיין חובות?

פאָטער: — באַנקראָטניק.

קינד: — און דער וואָס צאָהלט יאָ?

פאָטער: — בהמה.

ער טראָגט „שלח-מנות"

אַזוי לויפט ער, נעבעך, אַרום הין און צוריק.

משנכנס אדר...

אַ פריילעכער חודש
דער חודש אָדר;
אויף מיר, ליבע ברידער,
אויף מיר אַזאַ יאָהר.

מען עסט אי זאיהם קרעפּלעך
אַ המן־טאַש אויך,
מען קלאַפּט איהם, דעם המן
אַז ס'שמאַליעט אַ רויך.

מען פרייט זיך דעריבער,
ווען אָדר קומט אָן.
קומט אָדר — „מאַך, ברודער,
אַ פריילעכען טאָן"...

וואָס? עס פרייט זיך נישט,
ברידערלעך, היינט?
אַ שמחה, אַ טענצעל
האָט איהר גאָר פיינט?

וואָס? עס פעהלט אייך
צו צאָהלען אַ חוב?
מען פראָטעסטירט זיך
שוין גאָר על פּי רוב?

נישטא קיין פרנסה,
אַ פייערל ברענט —
דער סעקוועסטראַטאָר,
ער רייסט פון די הענט

וואָס? איהר זייט, נעבעך,
פערדאגה'ט פון ברויט,
ס'פעהלט אייך אַפילו
אַ שטיקעלע ברויט? —

יאָ, אין דער אמתן
איז עס נישט פיין
פאַרוואָס זאָל אַ יודע
קיין נגיד נישט זיין?

פאַרוואָס און פאַרוועך
איז עס טאַקע נישט קלאָר,
זאָל זיין אסתר־תענית
אַ גאַנצענער יאָהר?

יאָ, ס'איז די קשיא
אַנטיק אין דער וועלט,
ביטער, רבותי,
אַז ס'פעהלט געלט.

נאָר לאָזט נישט אַראָפּ
מיט די בעזעלעך, פריינד,
פריילעך און מוטיק
בעדאַרפט איהר זיין היינט...

ביטער, — נאָר דאָך איז
נישט אַלעס פערכאַפּט...
אַ „אָדער", דער יודישע
„אָדערל" קלאַפּט....

ס'קלאַפּט נאָך אַנ'„אָדר" —
מ'איז דאָך נישט קיין מת,
ס'קען נאָך אונז טרעפען
פון פורים אַ נס...

שמע רב פּ.

תּעמערל'ס משלוח־מנות
צום חדושי הרי״ם אין פּורים

פון **משה פיינקינד**

ווען דער „חדישי הרי״ם" האָט געמוזט פער־לאָזען די קעסט ביי זיין שווער ר' משה חלפן אין וואַרשאַ, צוליב דעם, וואָס ער איז געוואָרען אַ גרויספער יורד, איז איהם, דעם „חדישי הרי״ם" אויסגעקומען מיט זיין גאַנץ 'בני בית ממש צו הונגערען.

אָבער ער האָט מיט אַלע כוחות זיין דחקות פאַר קיינעם נישט ענטפלעקט און אויך אָנגעזאָגט זיין ווייב פייגעל, אַז זי זאָל אויך דאָס פאַר קיי־נעם נישט מגלה זיין...

און אַזוי האָבען זיי זיך געמאַטערט אַ לאַנגע צייט, ס'איז זאַגאר געווען טעג, אין וועלכע ס'איז נישט אַרייַנגעקומען אין זייער מויל אַריין אַפילו אַ לעפעל וואַרעם וואַסער, פשוט דערפאַר, וואָס מען האָט נישט געהאַט מיט וואָס פייער צו מאַכען, און געמוזט דעריבער פאַסטען עטליכע טעג כסדר, ביז ס'האָט זיך געמאַכט אַ דין תורה ביי איהם, און מען האָט איהם דאַן געגעבען פסק געלד.

אָבער דער הונגער ברעכט דאָך אייזען, פייגעל די „רבי'צין" האָט שוין נישט לענגער געקאָנט איבערטראָגען די נויט פון איהרע קליינע עופה'לעך, און אַנומעלט פרייטאָג אין דער פריה האָט זי זיך געמאַכט אַ האַרץ און איז אַריין צום „חדישי הרי״ם" אין זיין חדר מיוחד און מיט טרעהרען אין די אויגען שטאַרק געביטערט פאַר איהם, אַז די קינדערליך געהען פשוט אויס פאַר אַ שטיקעל טרוקען ברויט און קיין זאַך אין דער שטוב האָט זי מעהר נישט צו פערזעצען...

דער „חדישי הרי״ם" האָט זי מיט זיינע קלוגע און זאַנפטע רייד בערוהיגט און אויך זי געבעטען, אַז זי זאָל נאָך צוואַרטען אַ ווײַלע, ביז ער וועט האָבען געדאַווענט, דאַן וועט ער ערשט אַ קלער טון, וואָס צו טון...

אָבער קוים ער האָט געהאַט אָפּגעדאַווענט זענען צו איהם אַרייַנגעקומען צוויי גרויסע וואַרשאַ־ווער גבירים, וואָס האָבען געהאַט צווישען זיך אַ געשעפטליכען ספסוך בעטענדיג דעם חדושי הרי״ם אַז ער זאָל זיי פערגלייכען, און דערפאַר האָבען זיי איהם אויפ'ן טיש אוועקגעלעגט אַ היבשע סומע פון געלד.

פייגעל האָט נאַטירליך באַלד פאַר דעם געלד איינגעקויפט אויף שבת, בעצאָהלט אַביסעל חובות אין די שפייז געוועלבלעך א. דגל.

אָבער ווי ס'האָט זיך אויסגעלאָזט דאָס ביסעל געלד, איז ווייטער אויסגעקומען דעם גרויסען גאון צוהונגערן, צו פאַסטען צוזאַמען מיט זיין בני בית און קיין מענש האָט ווייטער נישט געטאָרט וויסען דערפון.

ביים „חדישי הרי״ם" פלעגט תמיד אַרייַנקומען אַ חסידישער יונגערמאַן, וועלכער האָט איהם בעד־דינט, אַ שליחות געגאַנגען א. אז. וו.

פלוצים האָט זיך פאַר דעם דאָזיגען אייַנגעהער ענטפלעקט דער סוד, אַז ביים חידושי הרי״ם הונגערט דאָס גאַנצע הויז צוליב אָרימקייט, האָט ער דערפון באַלד מגלה געווע עטליכע גבירישע חסידים, אָבער מורא האָבענדיג צו בעליידיגען דעם כבוד פון זייער גרויסען רבי און צדיק אַפילו מיט אַ מתנת בסתר, זענען זיי געפאַלען אויף אַנ׳־אַנדערע המצאה, זיי האָבען ביי זיך צונויפגענומען אַ ביסעל געקעכץ, און דאָס צום „חדישי הרי״ם" אַהיינגעטראַגען און כדי ער זאָל זיך גאָרנישט מער־קען, אַז זיי וויסען פון זיין נויט, האָבען זיי איהם געבעטען, אַז ער זאָל מיט זיי מיטהאַלטען די סעודה, אויף וואָס דער „חדישי הרי״ם" איז באַטירליך איינ־געגאַנגען וויליג נישט וויליג פראָסט פשוט פאַר הונגער.

אַזוי אַרום האָבען די חסידים יעדעס מאָל אַנדערע אַ לאַנגע צייט געשפייזט זיין בני בית בדרך הכבוד מיט כלומרשטע 'סיום סעודות און דאָס גלייכען...

אָבער מיט דער צייט האָט זיך דער חדישי הרי״ם אויך זיך אָפּגעזאָגט פון די דאָזיגע כלומרשטע מצוה־סעודהלעך, ער איז דערגאַנגען דעם סוד, אַז זיין „איינגעהער" האָט איהם פערראַטען און מגלה געווען פאַר'ן עולם זיין שווערע לאַגע. צוליב וואָס טאַקע דערזעלבער האָט זיך נישט מעהר געטאָרט פאַר זיינע אויגען ווייזען...

האָבען חסידים געקלערט תחבילות ווי אַזוי דעם חדישי הרי״ם ביים כבוד צו דערהאַלטען האָט מען איהם געוואָלט מאַכען פאַר אַ דיין אין וואַרשאַ אָדער פאַר אַ רב אין אַ גרויסע קהלה, האָט אָבער ער נישט געוואָלט דערפון וויסען און הערען.

איבצווישען האָט אָנגערוקט פּורים, איצט נישט דאָ אין דער שטוב קיין גראָשען, ס'איז שוין אויך אסתר תענות, דער חדישי הרי״ם האָט שוין בעד־דאַרפט באַלד אַהיימקומען פון דער „מגילה".

פייגעל זיצט פערצווייפעלט אין איהר פינסטער ציכטיג שטיבעל ברעכענדיג זיך די הענד, זי האָט דאָך נאָך גאָרנישט אָנגעגרייט אויף פערבייסען פאַר איהר מאַן, שוין נישט קלערענדיג פאַר זיך און פאַר די קינדערלעך.

און אַזוי ווי זי וויינט קומט אַריין דער משרת פון תעמערל בערקאַ זביטגאַווערס ווייב, און די בעקאַנטע חסידישע גבירת'ע אין וואַרשאַ, און ש שטעלט אוועק אויפ'ן טיש אַ גרויסע זילבערנע טאַס מיט משלוח מנות צוגעדעקט מיט אַ זילבער זיידען „סערוועטעל.

אָבער ווי ערשטוינט איז די פערצווייפעלטע רביצין געוואָרען, דערזעהענדיג, אַז אַרום דעם טייערען טאָרט און אַנדערע פּורים־מעדנים ליגען אויך עטליכע צעהנדליג גאָלדענע רענדלעך וואָס האָבען פערבלענדט מיט זייער כשופדיגען גלאַנץ די אויסגעווייַנטע אויגען פון די הונגעריגע 'רביצין דערזעהענדיג אין דעם אַ נס פון פּורים...

ביי דעם אַלעם אָבער האָט זיך, פייגעל אָפּגע־זאָגט צו נעהמען דאָס טייערע משלוח מנות אָהן דעם וויסען פון איהר מאַן, ווארום זי האָט גוט געוואוסט, אַז ער וועט דערפון האָבען שברון לב, אָבער וואָס טוט אַלץ נישט דער הונגער, האָט זי ביי זיך בעפועלט אַראָפּצונעהמען פון דער טאַס כאַטש איין איינציג רענדעל אויף איינצוקויפען פּפעס אויף פּורים און דאָס איבריגע האָט זי טאַקע צוריקגע־שיקט מיט'ן שליח, וואָס האָט געבראַכט דאָס משלוח מנות.

מיט דעם דאָזיגען רענדעל איז פייגעל גיך געלאָפען אין דער גאַס אַריין זאָון נאָך בעוויזען אַלץ איינצוקויפען אויף אָוונדברויט א. אַז. וו.

און ווען דער חדישי הרי״ם איז אַהיימגעקומען פון דער מגילה און דערזעהען, אַז דער טיש איז צו־געגרייט מיט אַלעם גוטען אין דער צייט ווען ער האָט געוואוסט, אַז אין דער שטוב איז נישט פער־האַן געווען קיין גראָשען, האָט ער זיין פייגעל גע־פרעגט פון וואַנען האָט זי דערויף גענומען געלד, האָט זי איהם אויסגעזאָגט דעם גאַנצען אמת, אַז דאָס געלד שטאַמט פון תעמערל די גבירת'ע, וואָס האָט זיך מקדים געווען און געשיקט אַ טייער משלוח מנות, וואָס זי האָט צוריקגעשיקט און בלויז זיך דער־פון אַראָפּגענומען איין רענדעל, מיט דעם האָט זי איינגעקויפט לכבוד פּורים.

האָט אָבער דער חדישי הרי״ם געהייסען זיין פייגעל זאָל געהען אין דער גאַס אַריין און פער־קויפען אַ חפץ פון דער שטוב אַרויס און אויך דאָס רענדעל תעמערל צוריקשיקען מיט אַ שליח מיוחד.

פריהער האָט ער נישט געוואָלט טועם זיין פון די מאכלים, וואָס זענען געוואָרען איינגעקויפט פון תעמערלס משלוח מנות...

די מגילה / דער פּאָפּולערסטער ספר ביי יודען

פון **ד״ר ז. קאַדיש**

מגילת אסתר איז איינער פון די פּאָפּולערסטע ביכער, אויב נישט דער סאַמע פּאָפּולערסטער ביי אונז יודען. איך ווייס נישט קיין צווייטען בוך, וואָס איז אַזוי אַלעמען בעקאַנט, ווי די מגילה. עס זע־נען פערהאַן אַ סך יודען, וועלכע זענען נישט שטאַרק בעהאַוועט אַפילו אין חומש, די מעשה פון דער מגילה אָבער וויסען אַלע. יונג און אַלט.

פאַרוואָס איז מגילת אסתר געוואָרען אַזוי פּאָ־פּולער ביי יודען?

מ'וועט זאָגען, אַז דאָס איז צוליב פּורים. איז אָבער פונקט פערקעהרט. נישט מגילת־אסתר איז געוואָרען פּאָפּולער צוליב פּורים, נאָר פּורים איז געוואָרען פערצייטען אַ פּאָפּולערער יום־טוב ביי יודען צוליב מגילת אסתר.

דאָס בוך „אסתר" האָט פון אַלעמאָל אַפּעלירט צום פאָלק, צו די ברייטע יודישע מאַסען, נישט אַזוי פיל מיט דעם סיפור־המעשה, וואָס ער דער־צעהלט, ווי מיט דעם גייסט, וואָס הערשט אין איהם.

מגילת אסתר אָטעמט מיט ליבע צו יודען: נישט צו יודישקייט נאָר צו יודען. עס פיהלט זיך אין דעם אַ שטאַרקע צוגעבונדענקייט פון יעדען יודען צום גאַנצען פאָלק, פון דעם יודישען יודען ביז דער יודישער מלכה אין קעניגליכען הויף. פונקט אַזוי איז דאָס בוך אָנגעזאַפּט מיט האַס צו די יודי־שע שונאים, וועלכע זוכען צו דריקען און צו דערשטיקען די יודען. עס לעבט אין בוך דער היני־טער־געדאַנק, אַז יודען דאַרפען קיינמאָל נישט פער־צווייפלען. אַז אין אַנ׳„עת צרה", אין אַ קריטישען מאָמענט, בעווייזט זיך צום סוף פאַר זיי אַ רעטער און זיי ווערען געהאָלפען און דערלעבען אַ נקמה אָן זייערע פייגד. אָט דער פּאָפּולערער געפיהל פון נקמה, פון וועלען דערלעבען צו זעהן די ביטערע מפּלה פון דעם פייגד און פערפאָלגער. האָט עס געמאַכט מגילת אסתר, אַזוי שטאַרק פּאָפּולער ביי יודען פון די עלטסטע צייטען ביז הייַנט.

דער פערפאַסער פון מגילת אסתר האָט געגע־בען אַ שטאַרקען אויסדרוק דעם דאָזיגען פּאָפּולע־רען נאַציאָנאַליזם. וואָס האָט בעהערשט אַ גרויסען טייל יודען אין יענע צייטען. ער האָט איהם אפשר אויסגעדריקט אַביסעלע צו שטאַרק, מיט צו הויכע צאָהלען און מיט צו דיקע, שרייענדיגע פאַרבען. עס איז איהם נישט גענוג, וואָס ער לאָזט אויפהענ־גען המנ'ען אויף אַ תליה פופציג איילען די הויך, מאַכט ער נאָך המנ'ען פאַר אַ פאָטער פון צעהן זיהן און לאָזט זיי אַלעמען אויפהענגען אויף תליות. דאָס קלעקט נאָך אָבער אויך נישט. די יודען אין שושן, די הויפּט־שטאָט פון דער פּערסי־שער מלוכה, הרג'ענען אויס אין צוויי טעג אַכט הונדערט גויים און די יודען אין די פּראָווינצען פון דער אימפּעריע הרג'ענען אויס, אין זעלבסט־פערטיידיגונג, נישט ווייניגער ווי פינף און זיבעציג טויזענד פון זייערע פייגד.

צו דעם פּרימיטיווען געפיהל פון נקמה האָט אַזא פאַנטאַסטישע שחיטה אויף אַלע יודישע שונ־אים זעהר שטאַרק אַפּעלירט און מגילת אסתר איז דערפאַר אין אַלע צייטען, געווען דאָס פּאָפּולערסטע בוך ביי יודען.

עס קאָן זיין, אַז אויך די געשפּאַנטקייט און די דראַמאַטישקייט פון מגילת אסתר האָבען אַ סך בייגעטראָגען צו מאַכען דעם בוך פּאָפּולער ביים פאָלק.

די האַנדלונגען אין מגילת אסתר געהען זעהר שנעל. די פּערזאָנען בעוועגען זיך כסדר און די סצענעס ענדערען זיך, אָהן אַנ׳אויפהער און זעהר גיך.

אַ חוץ דראַמאַטיש איז מגילת אסתר אָנגעשרי־בען אויך געשפּאַנט. דער פערפאַסער האָט פערשטאַ־נען די קונסט פון ציהען דעם לעזער דאָס האַרץ און איהם האַלטען אין אַ געשפּאַנטער ערוואַרטונג. דער פערפאַסער האָט אויך פערשטאַנען צו מאַ־כען אַלצדינג מיט שטאַרקע פאַרבען, וואָס רייסען די אויגען, אַלצדינג געהט ביי איהם מיט פייער־ווערק, מ'ט" קנאַק. מרדכי, למשל, רייט אויפ'ן קעניגליכען פערד, געפיהרט דורך די גאַסען פון שטאָט, אָנגעטון אין אַ קעניגליכען מלבוש. די שועלע רייטער אויף ד יהאַסטיגע פערד לויפען געאיילט און געהעצט מיט דעם קעניגליכען בע־פעהל איבער אַלע פּראָווינצען פון דער פּערסישער אימפּעריע. דאָ ליגט אויף דער גאַנצער שושן אַ כמאַרע און אַ שרעק. און דאָ געהט מרדכי אַרויס פון דעם קעניגס פּאַלאַץ אין אַ קעניגליכען מל־בוש פון בלויע פּורפּור און פייַנע לייווענד און מיט אַ גרויסער גאָלדענער קרוין און אַ טייערען מאַנטעל פון רויטען פּורפּור און די שטאָט שושן טאַנצט און הוליעט.

אַלצדינג געהט דאָ אויף רעדלעך, ווערט דא געשילדערט מיט די שטאַרקסטע, קנאַ־לענדיגע עפעקטען און מיט די גרעסטע איבער־טרייבונגען איז טאַקע דערפאַר פערשטענדליך, וואָס מגילת אסתר איז שטענדיג געווען דאָס פּאָפּו־לערסטע בוך ביי יודען.

משה קאַפּויער ביי יענטען
(אַ פּורים'דיג־שטיפעריי)

פון **ב. סאַוונער.**

מיר האָבען געהאַט מיט אַ פּאָר טעג צוריק אַ געהויבענעם גאַסט ביי זיך: משה קאַפּויער.

דער בעריהמטער משה, וואָס האָט זיך זיין איי־גענעם גאַנג, זיין אייגענעם קוק אויפ'ן לעבען.

זיין אייגענע לאָגיק...

ווי נאָר ער האָט אַריבערגעטראַטען די שוועל פון מיין הויז און ווי נאָר ער האָט מיך דערזעהן, האָט ער באַלד אויסגעשטרעקט זיין ליגקע האַנט און אויסגערופען הויך אויפ'ן קול:

גיט מאָרגען מענדעל, גוט מאָרגען יענטע! וואָס הערט זיך? עפּעס אַלטעס ביי אייך? זייט איהר קראַנק? האָט איהר קיין פּרנסה נישט?

דערזעלבער אַלטער משה מיט זיינע וויסטע משוגעת'ן; נישט געענדערט זיך!

יענטע האָט איהם אונטערגעטראַגען אַ בענקעל און איהם געהייסען שטעהען...

— איך קען זיצען, האָט ער געזאָגט, איך דאַרף נישט קיין בענקעל.

— וועסט טרינקען אַ גלעזעל טיי? — וויל יענטע וויסען. — אויב יאָ, וועל איך מאַכען.

— כ'וועל נישט טרינקען.

— נישט איז דאָך ביי דיר יאָ?

— יאָ!

באַלד האָט איהם יענטע צוגעטראַגען אַ גלעזעל הייסע טיי, די טיי האָט געקאָכט, געזאָטען.

אָבער משה האָט אוועקגעלייגט דאָס לעפעלע אָן אַ זייט און גענומען אויסמישען די טיי מיט'ן מיטעלסטען פינגער פון דער רעכטער האַנד.

— משה, וועסט זיך אָפּבריהען!

— וועל איך זיך!

— משה, ביזט אַ בהמה!

— בין איך!

און יענטע האָט פערפיהרט מיט משה'ן אַ שמוס וועגען די איצטיגע צייטען, וועגען דעם היינטי־גען קריזיס.

זי האָט געוואָלט הערען וואָס אַזאַ יוד ווי משה דענקט וועגען דעם.

— משה, וואָס דענקסטו וועגען דעם איצטיגען קריזיס?

— איך דענק, אַז די וועלט האָט נאָך קיינמאָל נישט געהאַט אַזעלכע גוטע צייטען ווי די איצטיגע; וועדליג איך געדענק איז דאָס יאָהר 1930 געווען דאָס בעסטע יאָהר אין דער היסטאָריע: דעם אַרביי־טער איז נאָך קיין מאָל נישט געווען אַזוי גוט ווי היינט; ער דאַרף בעטען גאָט, אַז די צייטען זאָלען זיך נישט ענדערען; עס זאָל בלייבען ווי עס איז... אַלעמאָל איז דער אַרבייטער געלעגען פערשפּאַרט אין פאַבריק, נישט געהאַט קיין לופט, קיין ליכט, קיין עסען, גאָרנישט; אונהיינט שטעהט דער אַר־בייטער יעדען טאָג זעקס און זיבען און אַכט שעה אין דער רייה, האָט אי לופט, אי ליכט, וואָרים וואו איז נאָך פערהאַן אַזוי פיל לופט און ליכט ווי אונטערן פרייען הימעל, האַ?

און ווען אַנ'אַרבייטער האָט לופט און ליכט האָט ער נישט קיין דאגות פּרנסה; איז ער אַ פער־זאָרגטער מענש: איז איהם גוט ווי די וועלט; מחמת קיין זאַך מאַכט דעם מענשען נישט אַזוי אַלט ווי דאגות פּרנסה. הלואי זאָלען די צייטען בלייבען ווי זיי זענען... טאָמער, חלילה, וועט זיך ווידער בעווייזען אַרבייט, וועט עס פאַר די אָרימע אַרבייטער זיין אַ גרויס אומגליק; זיי וועלען מוזען צוריק אין די פאַבריקען; ווידער זיין אָהן לופט, אָהן ליכט; ווידער הערען דעם געראָיש פון די מאַ־שינען; ווידער אָנעסען זיך מיט שטויב; ווידער זיין פערקויפט, פערשקלאַפט.

יאָ, מיינע טייערע, דעם אַרבייטער איז נאָך קיינמאָל נישט געווען אַזוי גוט ווי עס איז איהם איצט!

אַז די גאַנצע וועלט האָט רחמנות אויף איהם; די פילאַנטראָפען, די בעלי צדקות, די געבערס.

אַלע, אַלע „פיינע" מענשען האָבען רחמנות אויפ'ן אַרבייטער! אָבער ווען דער אַרבייטער האָט אַרבייט, האָט מען איהם טיף אין דער ערד!

אָבער איצט... איצט ער צופיעסטשעט ווי אַ בן יחיד, ווי אַ ציטערדיג קינד ביי אַ גוטער מוטער; מ'לאָזט אויף איהם נישט פאַלען קיין שטויבעלע...

נעמט, צום ביישפּיל, מיך:

היינט איז אין דרויסען קאַלט, אַ פראָסט, אַ שניי אַ זאַווערוכע, דער ווינט רייסט אַרונטער שיל־דען, פאַר די געשעפטען. דער ווינט טראַכט זיך: אויב עס איז נישטאָ קיין געשעפטען, דאַרף מען די שילדען אויך נישט. און דער פראָסט איז בייז און הונגעריג, און ער עסט שפּיצען נעז און שפּיצען אויערען, און איך, משה קאַפּויער, טראָג אַ שטרוי־ענעם קאַפּעלוש, און קיינער לויפט מיר נישט נאָך, און קיינער לאַכט נישט פון מיר, פאַרוואָס? וויל מען טייטשט עס אויס, אַז איך האָב נישט וואָס אָנצוטון; די ווינטער־קליידער האָב איך שוין אי־דאי צוריסען, בין איך, נעבעך, געצוואונגען אָנצוטון מיינע זומערדיגע קליידער...

אָבער ווען איך בין אַרויס אויפ'ן גאַס, אין די זעלבע קליידער מיט פיר יאָהר צוריק, האָט מען מיך אָנגענומען פאַר אַ משוגענעם.

אָבער היינט איז מיר גוט, ווי די וועלט. מ'האָט נאָך רחמנות אויף מיר.

הכלל, מיר דאַרפען אַלע בעטען גאָט, אַז די א... טיגע צייט זאָל אַזוי אָנהאַלטען ביז משיח וועט קו... מען...

משה האָט זיך אויפגעשטעלט, געגעבען מיר און יענטען די ליגקע האַנד און אויסגערופען:

— האָט מיר נישט קיין גוטע נאַכט!

און ער איז אַרויס פון שטוב היגטער־ווילעכס, ווי ער טוט עס אַלעמאָל...

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 3 יד אדר תרצ"א

מערץ
זון-אויפגאנג 6.33
זון-אונטערגאנג 5.06

„לעאפאלד לאנדסבערג" רעגולירט אויף 40 פראצענט

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-גערי‏כט

דעם 17. מאַי האָט די פירמע לעאָפּאָלד לאַנדס־בערג (מאָניושקי 7) בעקומען אַ פּראָלאָנגאַציע פון די צאָהלונגען. דער בילאַנס אויף 16. מערץ האָט זיך געשלאָסען מיט דער סומע 2.273.085 זל. און די אַקטיוען זענען געווען גרעסער ווי די פּאַ־סיווען מיט 488.167 זל. ווען די לאַגע האָט זיך נישט געבעסערט האָט זיך די פירמע געווענדעט איז געריכט וועגען ערלויבען איהר אָנצוהויבען אויסגלייכס־אונטערהאַנדלונגען מיט די קרעדיטאָ־רען און האָט פאָרגעשלאָגען צו בעצאָהלען 40 פּראָצ. פון די חובות אין פערלויף פון 2 יאָהר אָהן ציגזען. די רעגיסטרירטע חובות פון דער פיר־מע האָבען בעטראָפען 1.589.010 זל.

דעם 31. יאַנואַר האָבען 43 קרעדיטאָרען פון 45, וועלכע האָבען רעפּרעזענטירט 1.572.011 זל. דעם פאָרשלאַג אָנגענומען. דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

די פירמע מיכאל כיגרין, וועלכע האָט אין אָק־טאָבער בעקומען אַ פּראָלאָנגאַציע פון די צאָה־לונגען האָט בעקומען אַן ערלויבניש אָנצוהויבען אויסגלייכס־אונטערהאַנדלונגען מיט די קרעדיטאָ־רען. די פירמע שלאָגט פאָר צו בעצאָהלען 70 פּראָצ. פון איהרע חובות, צאָהלבאַר אין 2 יאָהר אָהן ציגזען.

* * *

און ווער איז דאס געהערט געווארען,

אז מיט איינעם, נישט מיט דריי?.. מיט איינעם, נישט מיט דריי?!

(2) בעכטען זענען פאַר׳ן לאָדזער קרייז־גע־ריכט געשטאַנען: עסטאָני רידזשינסקי (20 יאָהר אַלט), מאַריאַן ווישניעווסקי (18 יאָהר אַלט), און רעגינאַ פראָכאָן (18 יאָהר) בעשולדיגט זענען זיי אין ערמאָרדען אין 11 מאַי פ.י. אַ געוויסען קאַראָל פּיאָטרקאָווסקי.

וואָס איז די מעשה ?

גאָר אַ פּשוט׳ע מעשה — אַ שער־שע־לאָ־פּאָם־געשיכטע : די פאַננאַ רעגינא האָט פריהער געלעבט מיט קאַראָל׳ן, דערנאָך האָט זי איהם אויפ מערקזאַמקייט איבערגעטראָגען אויף עסטאַכי׳ן און מאַריאַנען (גלייכצייטיג!) און ס׳איז ענטשטאַנען אַזאַ מין משפחה־געדזיבענקערייי בעת וועלכער „פּיאָטראָווסקי דער ערשטער" האָט בעצאָהלט מיט׳ן לעבען פאַר זיין אייפערזוכט...

איצט האָט דאָס געריכט געפּסקענט אַז ריד־זשינסקי וועט בעצאָהלען מיט 4 יאָהר שווערע טורמע פאַר׳ן זיין „מערדעריש" געשטימט.

האָט איהר אייך אַ סוף מעשה בשלשה שקצים ואיין שיקסע...

דעם אמת׳דיגען תענוג וועט איהר האבען

ווען איהר וועט בעזוכען היינט דעם אָוונד אין **אזא** לטובת דעם

בית־לחם, ווסכאָדניאַ 68/70

סתם אראפּרייסען טאר מען נישט

דאס ארבייטס-געריכט טראגט ארויס אן אורטייל לטובת דער ארבייטערין

(א) בשעתו האָט די פירמע פשיגורסקי רעדו־צירט די אַרבייטס־לוינען, אויף דער רעדוקציע איז נישט איינגעגאַנגען די אַרביייטערין וואַלעריאַ ווירו בעל, און דער אינהאַבער פון דער פאַבריק, האָט איינגעוויליגט דערויף, אַז ער וועט איהר צאָהלען לויט׳ן צעטעל. אין משך פון די קומענדיגע עטלי־כע חדשים האָט איהר אָבער די פירמע נישט אויס־געצאָהלט די דיפערענץ און ווען די אַרבייטערין איז ענערגיש צוגעשטאַנען מ׳זאָל איהר בעצאָהלען וואָס עס קומט איהר לויט׳ן אָפּמאַך האָט מען זי געקיב־דיגט פון דער אַרבייט, און נאָך 2 וואָכען אָפּגע־זאָגט. דער ענין איז דאַן אַריבער אין געריכט, וואָס האָט בעכטען צוגעפּסקענט, אַז דער אַרבייטאַרין קומט צו בעצאָהלען די גאַנצע דיפערענץ: פון די עטליכע חדשים אויף אַ סומע פון 240 זלאָטעס.

אזא מין „ליבע־געטראנק"

וואס האט געהאט א פערקעהרטע פעולה

(א) אין דאָרף לאַשוב, וויעלונער פּאָוויאַט, האָט זיך די פויערטע סטעפאַניא מאַזורקאָווא געווענ־דעט צום דאָרטיגען זנאַכער יעדליגסקי מיט אַ בקשה — באשר בכן איהר מאַן פערנאַכלעסיגט זי און האָט אוודאי צו טון מיט אַן אַנדערער, זאָל ער איהר געבען אַזאַ זעלבעל ,וואָס זאָל איהם צוריק ווענדען צו איהר.. וכך הוה, דעם זעלבעל האָט זי בעקומען, אַזאַ מין קאַלעמוטנע געמיש, וואָס זי האָט געדאַרפט אַריינגיסען אין איהר מאַנ׳ס עסען, און אַז דער מאַן איהרער האָט אויפגעגעסען דאָס גע־קעכץ, האָט ער בעקומען מוראָדיגע קראַמפּען אין בויך. אַזוי־ווי די עקרת הבית האָט דערזעהן, אַז זי ריזיקירט נישט נאָר מיט זיין ליבע, נאָר אויך מיט זיין לעבען, האָט זי געשיקט רופען אַ דאָק־טאָר און יענער האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער „בחור" איז פראָסט פשוט פערסמט. מען האָט גע־מאַכט אַן אַנאַליז פון דעם „ליבע־זעלבעל" און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַז ער בעשטעהט פון אַ געמיש : אורין מיט עפּעס עהנליכעס... דער זנאַכער יעדליגסקי איז, פערשטייט זיך אַרעסטירט געוואָרען.

המנס מפּלה און מרדכי׳ס נצחון

קען מען נאָר זעהן אויף דעם פורים־באל

אזזא, נאַרוטאָוויטשא 20

לטובת „בית־לחם"

אונטערשטיצט די פסח־אקציע פון

בית־לחם

און קומט היינט אויף דעם

פורים־באל

אין אזזא

נארוטאוויטשא 20

געהט א גוי אין שענקער אריין...

צוברעכט מען זיך די ביינער און ס׳איז „ליהודים"

(2) צוויי „דויק־פרוינדע", די אַרבייטער לעאָן כמיעלעווסקי (גראַבאָווא 27) און באָלעסלאַוו מאַ־לעצקי (פשענדזאַלניאַנא 56) האָבען אָפּגענומען זייער וואָכען־לוין, און בעשלאָסען אַביסעל צו באַ־וויען זיך... האָט מען ראשית־חכמה געמאַכט די ריכטיגע כוסה אין עטליכע פּיוויאַרניעס און שענ־קען, און ווען זיי זענען שוין געווען „כטוב מלך ביין" איז מען אַוועק אויף פּאָפּראַוויגעס אין דער ביר־שענק פון פראַנציזשעק זאַיאָנץ אויף זשגאָ־ווער 65. דאָרט האָט מען די פּעדשניאָשקעס אורחים נישט ווי געהעריג מקבל פנים געווען, האָ־בען זיי געמאַכט אַן אַוואַנטורע, און — מען האָט זיי געוויזען דעם וועג... גאָר פשוט, גענומען פאַר די קאַלנערס און אַרויסגעוואָרפען אין דרויסען. אויף דער פרישער לופט האָבען זיי זיך, בצ־כאַפּט, אַז דאָ איז עפּעס „ניע יו׳ פּאָזשאָנדקו״, האָט מען זיך קודם געגענזייטיג גוט אָנגעבראָכען די ביינער, גוט און יאָדערדיג זיך אַדורכגעווער־טעלט, און אַז מ׳האָט אין אַ ווייל אַרום צווישען זיך ווידער שלום געמאַכט, האָט מען זיך נוקם געווען אין דעם שענקער זאַיאָנצען דורכ׳ן אויס־ברעכען איהם אַלע שויבען....

עי, אַז, איהר גייט גאָר ברעכען שויבען ! האָבען זיך די איבעריגע שטאַם־געסט פון זאַיאָנצען אָנגענומען זיין קריוודע, און אויסגעלייגט די צוויי חברה־לייט אויף דער ערד, ווי אַ מגילה, להבדיל, און געמאַכט זיי אַזוי תחת ושתי, אַז פּאַגאָטאָוויע האָט זיי קוים אָפּגעראַטעוועט.

אפּטייקען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּ־טייקען : ש. יאַנקעלעוויטש, אַלטער מאַרק 9; ל. שטעקעל, לימאַנאָווסקאַ 37; ב. גלוכאָווסקי, באַ־רוטאָוויטש 4; ס. האַמבורג און שותף, גלובנא 50; ל. פּאַוולאָווסקי, פּיעטריקאָווער 307; א. פּיאָטראָוו־סקי, פּאָמאָרסקאַ 91.

פון „וויזא"

היינט, פורים וועט דער קלוב פון גימנאַזיע־אבסאלווענטען זיין צוגעמאַכט. דער קומענדיגער טיי־אָוונד וועט פאָרקומען דעם קומענדיגען דינס־טאָג, דעם 10. מערץ, האַלב 10 אין אָוונד. איינ־טריט — פריי פאַר מיטגלידער און אַריינגעפיהרטע געסט.

אכטונג, האנדווערקער!

פון לאדז און פראווינץ

וועלכע האבען נישט די נויטיגע פאפירען, וואס בערעכטיגען אייך לויט׳ן צעכען־געזעץ צו פיהרט א ווארשטאט. קאנט איהר אין אייערע ענינים זיך ווענדען אין בעוואוסטען ביורא

„POLPRAW"
ul. PR. NARUTOWICZA 1
fr II piętro. Telefon 170 01

וואו איהר וועט ווערען בעהאנדעלט און פינקטליך ערלעדיגט.

בעמערקונג: עס ווערען אויך ערלעדיגט ענינים פאר געריכטען פון אלע מאכטען.

..כשטונדען פון 4 ביז 7 א זייגער נאכמיטאג

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

מיטוואך, דעם 4 מערץ, 9 אוו. 2־טער און לעצטער קאנצערט

פון 7־יעהריגען חזנ׳דעל

נחומ׳ל עפּשטיין

אין פראגראם: תפלות און פאלקס־לידער.

יעדע רעקלאמע איז איבעריג, ווייל די אלע, וואס האבען איהם געהערט דעם פער־גאנגענעם מיטוואך האבען אנערקענט דאס ער איז א פענאמען — א וואונדער־קינד, וועלכער האט צו זיך קיין פערגלייך. בילעטען אין קאסע פון פילהא־מאניע.

די השגחה איבערן קאנצערט האט דער שטראסבורגער אבערקאנטאר קראשטע ביים קלאוויר פרל. נ. געלנאר. ∴ בעמערקונג: געשעפטליך זיך ווענדען האטעל „מאנטיפעל", צימער 5 פון 11–12 פארמיטאג.

אַ נייעס ריע געפינט זיך שוין אין פערקויף

REX DOMO

4־לאמפּיגער שטראם־אננעהמער (PIĄTA PROSTOWNICZA) האט וואס אמאל מעהר א גרעסערן אבגאנג

רעוואלוציאנס־פּרייז 90 5 זל. צוזאמען מיט לאמפּען.

ראדיא־רייכער, פּיעטריקאווער 142

טאג־נאטיצען

די וואהל-קאמיסיע דארף אינטערווענירען

ווי מ׳טיילט אונז מיט האָבען די פּאָליציי־קאָ־מיסאַריאַטען, וועלכע דאַרפען בעשטעטיגען די דעק־לאַראַציעס פון די, וואָס ווילען בעקומען וואַהל־רעכט צו דער יודישער קהלה, בעשטימט אויף בעכטען די אַרייגגעגעבענע דעקלאַראַציעס אָפּצוגע־בען בעשטעטיגטערהייט. אָבער בעכטען האָבען זיי אָפּגעזאָגט די דעקלאַראַציעס צו בעשטעטיגען און פערלאַנגען, אַז יעדער וואָס האָט די דעקלאַראַציע אונטערגעשריבען זאָל קומען אין פּאָליציי־קאָמי־סאַריאַט פערזענליך. די קאָמיסאַריאַטען, וועלכע האָ־בען די דעקלאַראַציעס אָנגענומען די פאָריגע וואָך, האָבען די דאָזיגע פאָדערונג נישט געשטעלט און איצט איז עס פשוט אומעגליך צו בעווייזען. די טויזענדער מענשען, וועלכע האָבען אונטערגעשרי־בען די דעקלאַראַציעס, אַז זיי זאָלען קומען אין די פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען.

אַגב איז עס אויך טעכניש אוממעגליך : ביז צום לעצטען טערמין אָנצוגעבען די דעקלאַראַציעס דער וואַהל־קאָמיסיע אין קהלה איז געבליבען קוים 2 טאָג און פאַר דער צייט איז עס פיזיש נישט מעגליך די זאַך אַדורכצופיהרען.

די ביז איצטיגע אינטערווענצען האָבען קיין פעולה נישט געהאַט. די וואַהל־קאָמיסיע ביי דער קהלה מוז אָבער אינטערווענירען און אויס׳פּועל׳ן אַ פערלייכטערונג אין דער פּראָצעדור, כדי צו דערמעגליכען די יעניגע, וואָס ווילען האָבען וואַהל־רעכט, אַז זיי זאָלען דאָס וואַהל־רעכט בעקומען און אויסנוצען, סיידען —

סיידען זי האָט נישט קיין אינטערעס, אַז פּונ׳ם וואַהל־רעכט צו דער קהלה זאָלען געניסען די ברייטע מאַסען.

י. ה.

נומערלעך אויפ׳ן יאהר 1931

פאר ראווערען, דראשקעס, פורהען, פלאטפארמעס, רעסארקעס, ווענעליך

(מ) דער אינדוסטריע־אַמט פון דער ערשטער אינסטאַנץ ביים מאַגיסטראַט גיט אַרויס נומערלעך אויפ׳ן לויפענדען יאָהר, פאַר ראָווערס, דראָזשקעס, פורהען, פּלאַטפאָרמעס, רעסאָרקעס, וועגעלעך א.אַ.

די אונטערנעהמער, וואָס פערנעהמען זיך פּראָ־פעסיאָנעל מיט אַריבערפיהרען פּאַסאַזשירען און סחורות, דאַרפען ביים אויסקויפען די דאָזיגע נו־מערען צושטעלען אַ בעשטעטיגונג אויף אַן אָנמעל־דונג וועגען זאַ דאָקומענט פון פעררעגיסטרירען די אונטערנעהמונג אין אינדוסטריע־אַמט פון ערשטער אינסטאַנץ.

די, וואָס קויפען אויס נומערען פון ראָווערס, דאַרפען צושטעלען זאַ דאָקומענט וואָס שטעלט פעסט אַז זיי וואוינען אין לאָדז.

אינהאַבער פון ראָווערס, פעיד־דראָזשקעס, וואָגאַנס, פּלאַטפּאָרמעס, רעסאָרקעס, און פורגאָנען, וועלכע וועלען נישט בעזיצען קיין נומערען אויפ׳ן לויפענדען יאָהר, וועלען אַדמיניסטראַטיוו בע־שטראָפט ווערען.

1־קלאנג פילם קינא־טעאטער אין לאדז

„SPLENDID"

היינט

זוהן פון ריגער רב,

Al Jolson

דער אונפער־גלייכליכער שפּילער פון 1־טען קלאנג פילם „זינגענדער ליך", זינגער וועלכער ווערט גערופען דער „שא־ליאפּין" פון פילם

ווי אויך דער פּיצעלעכער בחור

SONNY BOY

אין גלענצענדען מייסטערווערק

דאס הארץ פון א זינגער

אנהויב 4.30, 6, 8 און 10 אוונד.

פרייזען אויפ׳ן ערשטען סעאנס:

1 זל. 1.50 און 2 זל.

בּיודזשעט-זיצונג פון שטאָט-ראַט

(מ) דאָנערשטאָג דעם 5-טען מערץ האַלבּ 8 אין אָוונד ווערט אין שטאָט-ראַט, פּאָמאָרסקאַ 16, פאָרקומען אַ ספּעציעלע זיצונג פון שטאָט-ראַט. געווידמעט דעם בּודזשעט פון דער שטאָט-פערוואַלטונג אויפ'ן אַדמיניסטראַציע-יאָהר 1931-32.

ווער ווייסט
פון א פערבלאַנדזשעטע יונגערמאַן?

מיט אַכט טאָג צוריק איז אַוועק פון דער היים און נישט צוריקגעקומען דער 33-יעהריגער יונגערמאַן לייב בּאַרד. אָנגעטון איז ער געווען אין אַ גרויעם פּאַלטען. מיטעלוואוקסיג. נישט ביים קלאָהרען פערשטאַנד.

ווער עס ווייסט עפּעס וועגען איהם ווערט געבּעטען מודיע צו זיין ביי מ. צ. בּאַרד, ווסכאָדניא 33

זיך פערסמ'ט מיט גאַז

(2) מחמת אומפּאַרזיכטיגקייט, האָט דאָס דינסט מיידעל סטאַניסלאַווא קרול, וועלכע איז אַנגעשטעלט ביים צאָהן-אַרצט ווייסהאָף (טרויגוטאַ 4) זיך פערטשאַדעט פון גאַז. אַ קלייניגקייט: לעגענדיג זיך שלאָפען, האָט זי פערגעסען צו פערדרעהען דאָס גאַז-רעהרעל, אין דער קיך, און אין רעזולטאַט האָט איהר פּאַגאַטאָוויע קוים דערמינטערט דורך קינסטליכען אָטעמען.

פערשידענע אַטראַקציעס
און איבּערראַשונגען
קומען פאַר נאָר היינט
אויף דעם אָוונד אין אַאַזאַ לטובת „בּית-לחם"

דער שטרייק פון האַנד-דרוקער פון טיכלעך דויערט נאָך

(2) שוין אַ לענגערע צייט, ווי עס שטרייקען די אַרבּייטער אין פיר פאַבּריקען, וואָס בּעשעפטיגען האַנד-דרוקער פון טיכלעך: בּיי „בּרידער בּוקעט", „פּיאַל", אין לאָדז, און בּיי „דזשיאַלאָשינסקי" און „פּידלער" – אין פּאַבּיאַניץ. דער שטרייק דויערט נאָך, ווייל מ'קאָן נישט אַדורכקומען וועגען דעם אַרבּייטס-לוין. די אַרבּייטער זענען נישט מסכים אויף לוין-רעדוקציע, און די פאַבּריקאַנטען טענה'ן, אַז אפילו בּיי דער רעדוקציע וועט דער אַרבּייטס-לוין בּעטרעפען 80 זל. אַ וואָך. איצט בּעמיהט זיך דער אַרבּייטס-אינספעקטאָר וואַיטקעוויטש אויסצופאָרשען צי דער שטרייק איז אַ בּערעכטיגטער, און צי קומט זיי געזעצליכע שטיצע בּעת דער צייט פון אַרבּייטסלאָזיגקייט.

ווען יענטשע האָט צו יענטשע!..

(2) פאַריגע נאַכט האָבּען זיך גנבים-איינבּרעכער אַריינבּעקומען אין דעליקאַטעסען-געשעפט פון ערווין יענטשא (קאָזשעניאָווסקאַ 15) און אַרויסגעגנב'עט פון געשעפט פערשידענע זיסיגקייטען אויף אַ סומע פון 350 זל. (ס'איז זיכער נישט אויף צו שיקען שלח-מנות...)

דער 13-טער קאָמיסאַריאַט זוכט די גנבים, און ס'איז אַ ספק צי די גנבים וועלען בּלייבּען בּלויז בּיים בּעלעקען זיך...

טראַגישער טויט פון א הויז-וועכטער

(א) נעכטען איז אויף ציגעל-גאַס 79 פערסמ'ט געוואָרען אויף טויט דער דאָרטיגער סטרוזש יאַן סטעבּלעווסקי (58 יאָהר אַלט).

ער האָט געוואָלט פערריכטען אין קעלער דעם קאַליע-געוואָרענעם גאַז-מאָטאָר, און איז דאָרט געבּליבּען ליגען אַ טויטער.

פּאָליציי האָט פעראָרדענט אַן אויספאָרשונג.

דער פּורים-בּאַל פון „בּית-לחם"

ווי בּעוואוסט, פיהרט דער „בּית לחם" אַ זעהר ענערגישע טעטיגקייט, און דורך איהם ווערען געשפּייזט יעדען אָוונד בּיז 300 קינדער פון די פּאָווּשעכנע שולען, און יעדען שבת בּיז 300 נצרכים'ע פאַמיליעס.

בּיי דער היינטיגער קריזיסער צייט, ווען דער הונגער שטייגט אַריין אין יעדער יודישער שטוב, איז עס איינע פון די וויכטיגע אויפגאַבּען אוים'ן פילאַנטראָפּישען געביט, נאָר, ליידער, בּעקומען מיר נישט קיין סובּסידיעס פון די רעגירונג און דעסגלייכען פון דער יודישער קהלה, נאָר די איינציגע רעטונג פון פעראיין איז דאָס, וואָס די פערוואַלטונג און דער דאַמען קאָמיטעט שאַפען אַלדאָס נויטיגע פאַר דער אינסטיטוציע.

דער „בּית-לחם" האָט אָבּער אַ גרויסען דעפיציט, אָרדענט איין די פערוואַלטונג פון „בּית-לחם" היינט פּורים אין „אַאַזאַ" אַ גראַנדיעזען פּורים-אָוונד מיט פערשידענע אַטראַקציעס כדי צו אונטערשטיצען די פּסח-אַקציע, וועלכער „בּית-לחם" נעמט איצט אונטער.

לאָדזשער יודישער
קאַמעראַל-טעאַטער
נייער
„אַרַרַט"

אין ווייסען זאַל
„מאַנטיפּעל"
זאַכאָדניאַ 43.
קינסטלערישער לייטער:
מ. בּראָדערזאָן.

היינט, דינסטאָג 2 גרויסע פּורים-פאָרשטעלונגען אָנהויבּ 9.30 און 11.30 אָוו.
א.נ. „יום-טוב אינדערוואָכן"
אין 2 טיילען, 12 נומערן

אין פּראָגראַם:
1) געטרייע ליבּע; 2) שפּאַניאָלאַ; 3) פריהלינג; 4) קאַטאַרינקע; 5) אַ תפלה; 6) בּלאַטעיאַטען; 7) שנעלע בּעלי-מלאכות; 8) היניטער די קוליסען; 9) פּראָים סמיט און סיידי קנעפּל; 10) מאָנאָלאָג; 11) אויף דער גאַלעריע; 12) ס'גייט שוין ווערען גוט.

טעקסטען: משה בּראָדערזאָן, משה נאַדיר, און ס. נאָדעלמאַן.
מוזיק: ה. רובּין און א. בּײַגעלמאַן.
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. בּרוינער.
טענץ און פּלאַסטיק: ז. קרושובּנאַ און ס. שלפּערן.
רעזשי: דזשיגאַן—שומאַכער.
מוזיק-לייטער—ה. רובּין.
קאָנפערענסיער — דור קאָזאַנאָוער.
ליכט-עפעקטען: יעראָ. בּינע-אינספּעקטאָר: ס. קאָן.

אַנסאַמבּל לויט א.ב. פרויען: זיסעלע גירל, מרים דאָלסקאַ, לאָלאַ זילבּערמאַן, שיינע מרים, מאַשע פּעטערמאַן. מענער: ח. אַלטמאַן, שמואל גאָלדשטיין, שמעון דזשיגאַן, מאָטל קאָן, יעקב ריינגלאַס, ישראל שומאַכער, יוסף שיפער

בּילעטען צו בּעקומען בּיי דער קאַסע פון 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג אָן.

עס פעהלען ווערטער פון אַנערקענונג!
אונגעהויער פערפיינערט און רייכערער איז איצט די
באַמבּאַניערע
פרוּטאָס
150 פערשידענע סאָרטען פיינסטע אַראָמאַטישע שאָקאָלאַדקעס
געפילטע און אומגעפילטע, ערטיילען דעם גרעסטען גענוס
שענסטע, עסטעטישע שלח-מנות אויף פּורים.
אונזערע געשעפטען ווערען טעגליך בּאַזאָרגט מיט פרישע סחורה
פּרייז 16 זל. דאָס קילאָ.

וואַסער וועט זיכער בּיליגער ווערן..
פערפלייצונגען אין לאָדזשער וואָיעוואָדזשטווע

(2) מחמת דער שניי האָט אָנגעהויבּען צוגיין זענען אין אייניגע פּונקטען פון לאָדזשער וואָיעוואָדזשטווע נאָטירט שטאַרקע צופלוסען פון וואַסער.

עהערנעכטען איז אין דער געגענד פון קוטנאַ אַרויס פון די בּרעגען די פּראָסנאַ, און זיך צוגאָסען אויף אַ שטח פון עטליכע צעהנדליג מעטער. נעכטען האָט זיך אויך דער טייך אויסגעגאָסען אין דער סביבה פון קאָנין, אויף אַ שטח פון קרוב צוואַנציג מעטער. דאָס וואַסער האָט פערפלייצט דעם שאָסעי אין דער געגענד פון דאָרף סטאַרעמיאַסטאָ, און דעריבּער איז איבּערגעריסען געוואָרען די קאָמוניקאַציע אויף דער ליניע קאָנין-קאַליש. אַ ספּעציעל-אָנגעקומענע קאָמיסיע האָט פעראָרדענט זיכערהייטס-מיטלען.

א דאָרפישע שׂרפה
דער 70 יעהריגער זקן איז זיך נוקם בּאַש

(2) אין דאָרף שטשיפּניקי איז נעכטען אויסגעבּראָכען אַ שׂרפה, וואָס האָט אָפּגערוימט די גאַנצע ווירטשאַפט, פון דעם רייכען פּויער סטאַניסלאַוו וואָלאַסט. דער היזק בּעטרעפט 10.000 זל.

אַז פּאָליציי האָט אָנגעהויבּען צו מאַכען אַ חקירה ודרישה, צי ס'איז דאָ אַ שולדיגער אין דער שׂרפה, האָט מען מיט דער הילף פון אַ פּאָליציי-הונד דערגאַנגען אַז געשעהן איז זי מיט דער הילף פון דעם סטאַניסלאַוו'ס פאָטער, דעם 70-יאָהריגען שווער-קראַנקען פּויער מאַרטשין וואָלאַסט וועלכער האָט זיך מודה געווען אין דעם, אַז ער האָט די ווירטשאַפט אונטערגעצונדען, מחמת ער האָט מיט אַ יאָהר צוריק איבּערגעשריבּען זיין פערמעגען אויפ'ן זוהנס נאָמען, און אַזוי-ווי יענער האָט זיך נישט געהאַלטען ביים אָפּגעמאַכטען כיבּוד-אָב און געשלאָגען דעם טאַטען זייבּעם „אין טאַטען אַריין" ממש מכת-רצח, נישט געגעבּען צו עסען און נישט צו טרינקען. נישט צורוה געלאָזט, האָט ער זיך אָנגענומען אַ כּח און קוים שלעפּענדיג זיך אויף די פיס, קוים זשיפּענדיג, טויט-קראַנקערהייד — אונטערגעצונדען די הויז-ווירטשאַפט: „ניעך טאָ אידזשיע דאָ דיאַבּלאַ!"...

לכתחילה האָט איהם דער פּויערן-המון געוואָלט צוררייסען, נאָר פּאָליציי האָט דערצו נישט צוגעלאָזט: ער וועט דאָך סיי-ווי אַ ליאַדע טאָג שטאַרבּען!

דערמאָרדעט זיינע 2 קינדער
און זיך אַליין אויפגעהאַנגען

אין דאָרף וויזעק, היינטער קאָנין האָט געוואוינט דער פּויער וולאַדיסלאַוו מאָזשאַל מיט זיינע 2 טעכטערלעך איינע 9 יאָהר אַלט, די צווייטע 4 יאָהר. אַזוי ווי ער איז געווען אַנ'אַלמן און ס'איז איהם שווער געווען אויסצוקומען אָהן אַ בּאַלעבּאָסטע, האָט ער חתונה געהאַט צום צווייטען מאָל. די צווייטע ווייבּ האָט איהם אָבּער „חתונה-געמאַכט" אַלע טאָג, און די סקאַנדאַלען צווישען איהר און די שטיף-קינדער זענען געווען עד אין לשער. נעכטען איז אין דער משפּחה ענטשטאַנען אַזאַ האַמפּעריי, וואָס דער סוף פון איהר איז געווען, אַז דער פּויער האָט מיט אַ האַק דער'הרג'עט זייבּע צוויי טעכטערלעך און זיך אַליין אויפגעהאַנגען. די מאָזשאַלאָווע האָט זיך בּעצייטענס גערעטעוועט דורך ענטלויפען.

נייע מעגליכקייטען—נייע פליכטען
צו דער פּורים-אַקציע פון קרן קימת

די נישט-זיכערקייט און דאַגע וועגען גורל און צוקונפט פון קרן-קימת, וועלכע האָט אַרומגענומען די פרייבד פון אויפבּוי-ווערק אין ארץ-ישראל, איז ענדליך בּעזייטיגט געוואָרען אויף אַזוי פיל, אַז די אויסערליכע שוועריגקייטען שטעהען נישט מעהר אין וועג, און נאָכ'ן פערעפענטליכען דעם בּריף פון מאַקדאָנאַלדען, ווערט דאָס ערווערבּען נייע בּאָדען-שטחים דורך דעם קרן-קימת כמעט אומבּעגרענעצט.

מיט דעם דאָזיגען אַקט איז בּעזייטיגט געוואָרען איינע פון די הויפּט-מניעות אין ארץ-ישראל-אויפבּוי, ווייל אָהן דעם נאַציאָנאַלען בּאָדען, וועלכער איז דער יסוד פון דער נאַציאָנאַלער היים איז אויסגעשלאָסען יעדע מעגליכקייט פון קאָלאָניזאַציע, עמיגראַציע אין יודיש ארץ-ישראל.

מען מוז זיך אָבּער אָפּגעבּען אַ חשבּון, אַז דאָס צוריק בּעקומען די מעגליכקייט פון אַ פרייען בּאָדען-קויף לייגט אויף אונז אַרויף נייע פליכטען, עס זענען בּעזייטיגט געוואָרען די אויסערליכע מניעות — דאַגעגען זענען ענטשטאַנען נייע אינערליכע פינאַנציעלע שוועריגקייטען. עס איז אַ טרויעריגע ערשיינונג, דאָס גראַד אין איצטיגען מאָמענט לעבּט איבּער די צענטראַלע פון קרן-קימת אין ירושלים אַנ'אומגעהויערען פינאַנציעלען קריזיס און נישט בּלויז, וואָס זי קען אַפילו נישט טראַכטען וועגען נייע בּאָדען-קניות, נאָר איז אויך נישט בכוח, צוליבּ דעם מאַנגעל אין געלד, צו פערענדיגען די שוין געמאַכטע קניות.

דערפאַר מוז מען גראַד איצט דערמאָהנען די יודישע בּעפעלקערונג, אַז דאָס בּעקומען די מעגליכקייטען צו ערווערבּען נייע בּאָדען-שטחים אין ארץ-ישראל איז קודם-כל אָפּהענגיג פון אונז אַליין.

די איצטיגע פּורים-אַקציע גיט אַ בּרייטע מעגליכקייט צו פערבּעסערען די לאַגע און דורך דעם פערגרעסערען פון די הכנסות בּעשאַפען נייע מעגליכקייטען פאַר'ן אויסלייזען דעם בּאָדען אין ארץ-ישראל.

די נייע דעקלאַראַציע פון דער ענגלישער רעגירונג האָט געשאַפען פאַר אונז נייע מעגליכקייטען, אָבּער, גלייכצייטיג, האָט זי אויף אונז אַרויפגעלעגט גרויסע פליכטען און פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער צוקונפט. זאָלען מיר דעריבּער ערפילען אונזער חוב און מיט אַ בּרייטער האַנד שטיצען די פּורים-אַקציע פון קרן-קימת.

DZIŚ W RADJO
Godz. 19.55
„TRAVIATA"
J. Verdiego
art. Op. La Scala.

שלח-מנות פון חיה'לע גראַבּער פאַר דער שול-יוגענד

אַ קאָנצערט פון חיה'לע גראַבּער, ספּעציעל פאַר דער שול-יוגענד!

די דאָזיגע ידיעה וועט געוויס אָנפילען מיט פרייד די הערצער פון אונזער שול-יוגענד, וועלכע וועט אַזוי אַרום האָבּען די געלעגענהייט, כאָטש איינמאָל צו הערען די גרויסע קינסטלערין.

צום דאָזיגען קאָנצערט פאַר קינדער, וועלכער קומט פאַר מאָרגען, מיטוואָך, ד. 4 מערץ פּינקטליך 4 נ. מ. אין פילהאַרמאָניע-זאַל איז די קינסטלערין געקומען נאָך איינמאָל אין אונזער שטאָט, חיה'לע גראַבּער, וועלכע פערמאָגט אַזוי פיל חן, ספּעציעל אין איהר קינדער-רעפּערטואַר, האָט בּיי אַלע איהרע צאָהלרייכע אויפטריטען אין אונזער שטאָט, נישט געהאַט די מעגליכקייט צו זינגען פאַר די קינדער. נאָך מיט אַ צייט צוריק האָט חיה'לע גראַבּער צוגעזאָגט איהרס אַ קאָנצערט ספּעציעל פאַר שול-יוגענד, און יעצט דערפילט די קינסטלערין איהר צוזאָג.

צום דאָזיגען קינדער-קאָנצערט האָט די קינסטלערין צוגעגרייט אַ רייכען פּראָגראַם פון זיסע קינדער-לידער, האַרציגע קינדער-מעשה'לעך און פּרעכטיגע חסידישע נגונים.

עס איז גאָר קיין ספק נישט, אַז אַלע עלטערן וועלען אויסנוצען די זעלטענע געלעגענהייט און שיקען זייערע קינדער אויפ'ן קאָנצערט פון חיה'לע גראַבּער און אַזוי אַרום פערשאַפען די קינדער 2 שעה פערגעניגען און פרייד.

פּרייזען פון די בּילעטען זענען, ווי פאַר קינדער, זעהר בּיליג.

יעדער בּילעט
וואָס איהר וועט קויפען אויף
דעם אָוונד היינט, פּורים,
אין אַאַזאַ וועט זיין אַ זייל
פאַר דעם הילפס-פעראיין „בּית-לחם"

היינט — „חסידים"
די מוסטערהאַפטע אויפפיהרונג פון רודאָלף זאַסלאַווסקי

דער ערפאָלג פון דעם מייסטער רודאָלף זאַסלאַווסקי וועלכער שפּילט מיט זיין אויסגעצייכענטען אַנסאַמבּל אין דעם פילהאַרמאָניע זאַל האַלט אין איין וואַקסען.

מיט איהם האָבּען זיך בּענייט די גוטע טראַדיציעס פון דעם פאַר'מלחמהדיגען זאַנדבּערג-טעאַטער, ווען דאָס שפּילען אויף דער בּיהנע איז געווען נישט קיין צולאָזען קינדער-שפּילעכל, אָדער אַנ'ערב-רב-גרילצעריי, נאָר ליכטיג און ציכטיג, ובפרט טאַקי טאַלאַנטפול יודיש טעאַטער-שפּילען.

פאַר די וואָס האָבּען געקאָנט זאַסלאַווסקין פון „יענע גוטע צייטען" ווען כמעט אַ העלפט ניו-יאָרקער סטאַר'ען, אַזויצוזאָגען, האָט זיך ערצויגען און געוואַקסען אויף די בּרעטער פון גרויסען טעאַטער — פאַר די בּעזונדערס איז זיין איצטיג דערשיינען, אַ דערפילונג פון אַנ'אַוועקגעגאַנגענעם ראָמאַנטישען חלום, אַ צוריקקומען פון אַ שיינער עהרענווירדיגער ווירקליכקייט!

פאַר אַלע ליבּהאָבּער פון יודישע קולטור און טעאַטער., איז ער, ווידער, די איבּערראַשענדע ערשיינונג פון אַ גרויסער קינסטלערישער פּערזענליכקייט — די ערשיינונג פון אַנ'אַבּסאָלוט-אינטערעסאַנטען, אינטעליגענטען און צייטיגען — יודישען יודישטען פּרעכטיגען אַרטיסט מיט אַלע מעלות!

*

היינט ווערט פון איהם געשפּילט די שטאַרק-אויסגענומענע פּיעסע פון א. ווערוויאָרקא: „חסידים".

ראַדיאָ-פּראָגראַם
מאָנטאָג, ד. 2 מערץ

11.58 צייט-סיגנאַל, 12.05 גראַמאָפאָן-פּליטען 13.15 טאָג-פּראָגראַם- קינאָ- און טעאַטער-רעפּערטואַר, 15.35 לופט-פליה-מינוט, 15.50 צווישען ספּאָרט-האַנדבּיכער, 16.15 גראַמאָפאָן-פּליטען, 1715 פאָרלעזונג, 17.45 פּאָפּולערע סימפאָנישער קאָנצערט פון וואַרשאָווער פילהאַרמאָניע, 18.45 פערשידענעס, 19.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער, 19.15 פאָרלעזונג ראַק — אַנ'אומגליק פאַר דער מענשהייט, 19.30 פּראָגראַם אויף מאָרגען 19.35 ראַדיאָ-זשורנאַל, 19.50 אָפּערע „טראַוויאַטער" פון ווערדי (גראַמאָפאָן-פּליטען). נאָך דער אָפּערע קאָמוניקאַטען און רעטראַנסמיסיעס פון אויסלענדישע סטאַציעס.

טעאטער, קינא און מוזיק

וועכענטליכע אפטיילונג

יודיש טעאטער אין בוענאס איירעס

(פון אונזער קארעספאנדענט)

אין „נאמבערג-שרייבער-פעראיין" איז בוענאס איירעס אין פארגעקומען א דיסקוסיע איבער'ן יודישען טעאטער אין ארגענטינע.

אלס רעפערענט איז אויסגעטראטען שמואל ראזשאנסקי, א·אלייזירענדיג אויספיהרליך אלע עלעמענטען פון דעם יודישען טעאטער אין ארגענטינע. וועלכער שפייזט זיך מיט די שריים, געבראכט פון ווייטע לענדער, און וועלכער וויל נאכקאפירען דאס, וואס ווערט געטון אין אנדערע לענדער, איז קאפירט ווערט גראדע דאס ערגערע און נישט דאס בעסערע. נאטירליך, אז מען קאן נישט קומען וועכען קולטור-טראדיציע ביי דער היגער יודישער ביהנע. דאס האט נישט די יודישע ביהנע אין קיין שום לאנד. ריכטונגען, פארמען, שולען, טענדענצען — דאס, וואס איז ביי אנדערע פעלקער דאס כאראקטעריסטישע אין טעאטער — איז אין יודישען טעאטער נאך נישט בנמצא. רעדען מיר וועגען דער יודישער ביהנע אין די ראמען פון מעגל כקיטען. מיר מוזען איינגעהן אויף פשרות, אויב מיר ווילען עפעס דערגרייכען. זאגען מיר, אז די געהויבענע בעציהונג פון יודישען עולם צו טעאטער. דא, אין ארגענטינע, איז א גרויסער פערמעג, מיט וואס מיר קענען שטאלצירען געגען אנדערע גרויסע יידישע צענטערס, ווי ווארשא און ניו-יארק און אויף וואס טעאטער קאן זיך בויען, אויפהויבען און דערהויבען. טעאטער קאן דא פארביטען ווערען אויף דאס ווארט „היימיש". און דאס דארף ווערען אויסגענוצט. אבער, ליידער, ווערט עס נישט אויסגענוצט. טעאטער איז דא נאך אלץ א צופעליגע אינסטיטוציע. מ'גרייט זיך נישט צו, אפ לו די שיטע פארשטעלונג פון סעזאן ווערט געבוירען צופעליג, אהן פערטראכטונג. מ'רעכענט נישט אויס אויף אנ'אפשניט סעזאן, נאר עס ווערט אויסגעשטעלט אויפ'ן טאג. ס'איז רעכט אין משך פון איין וואך א לויף-צו-טון פון דער ערגסטער אפערעטע ביז צו די בעסטער דראמע. טעאטער מוז, אמת, זיך שטיצען אויף מאטעריעלער בזע. אפילו מאסקווער טעאטער, געשטיצט דורך דער רעגירונג, מוז זיך רעכענען מיט'ן „פענסטערל", אבער טאקע צוליב דעם „פענסטערל" מוז דער טעאטער געדענקען צו זאגען פאר'ן וואויל-זיין פון טעאטער נישט בלויז אין מארגענדיגען טאג, נאר, אז ער זאל אויך קענען עקזיסטירען אין שטייגען איבער א יאהר. מיט דעם עקסטרעמען שאבלאן איז דאס אבער אוממעגליך צו דערגרייכען. דער ארטיסט ביי דעם טעאטער איז א מאשין, וואס דארף נאר איין „דורכדרעהען" אין זיך ראלען, וואס, מעהרסטענטיילס, כאטש זיי טראגען נייע נעמען זענען זיי די זעלביגע. ביי אזא סיסטעם וואלט אפילו מאיסי נישט געקענט גארנישט שאפען. דער זעלביגער ארטיסט ווערט גענומען, היינט צו אפערעטע, מארגען צו טראגעדיע און איבערמארגען גאר צו א געזאנגס-קאמעדיע, צי ער טויג יא, צי ער טויג נישט. דער ארטיסט, אין רוב, אהן געהעריגער צוגרייטונג, רוקט זיך אוועק אין א ווינקעל פון קולטור געזעלשאפטליכען לעבען, מיהט זיך נישט אויסצובריייטען זיינע ידיעות פערהאן אזעלכע, וועלכע לערנען זיך אפילו נישט אויס בעסער יודיש, ווי דאס, וואס זיי האבען באוויזען צו „דערארבערען"... און די אינטעליגענטע יודישע ארטיסטען, וועלכע וואלטען בעדארפט זיין די קעמפער פאר דאס, וואס אנ'אינטעליגענט האלט פאר אינטערעסאנט, זענען אבער, מעהרסטענטיילס, אריינגעשלעפט אין שונד און בעגנוגענען זיך מיט'ן ביליגען דערפאלג. צוגעקוועטשט דורכ'ן סטאר, פערלירען זיי דעם אייגענעם ווילען און ווייטער פון ארבייטען אינטערעסירט זיי נישט. און דאס איז בעדויערענדיג. איז „סטאר-ען"? זיי לאזען נישט צו קיין שום אפפרישונג אויף דער ביהנע, נישט נערעדט יוגנען געצעהלטע גליקליכע אויסנאהמען. זיי לאזען נישט צו קיין נייעם מחבר, קיין נייע פיעסע, קיין נייע אויפפיהרונג. פערהאן אזעלכע „סטארען", וועלכע שפילען אפ א גאנץ לעבען אין „רובאשקעס" אין זיי קלויבען שוין צו אזעלכע „דראמאטורגען", וועלכע זאלען פאר זיי צונויפסטריגעווען פיעסען, וואו די „העלדען" דארפען טראגען „רובאשקעס", זיין אין ערשטען אקט אויף קאווקאז, אין צווייטען אקט אין אדעס, און דריטען אין ניו יארק א. אז. וו. ביי אזעלכע בעדינגונגען וועט ביי אונזער ביהנע נישט צוקומען קיין נייער דראמאטורג. ווען ס'בעוויזט זיך אפילו א שעקספיר, וואלט ער דערשטיקט געווארען. א רעאקציע נעגען דעם זענען די ערנסטע, די פעהיגע אזוי אינטעליגענטע אמאטארען. זיי דארפען בעוואוסט קען, אויב אליין נישט שאפען. און זיי ווירקען. זיי דארפען בלויז געדענקען, אז דער וועג פון ערנסטע אמאטארען איז נישט גלייך צו דער ביהנע. נאר צו שול, און אלוייטיגער צוגרייטונג, ה פיך צו דעם וועג פון די געוועהנליכע פראפעסיאנאלען. דורך די געגענזעצליכע ווירקונגען זעהט מען די בעציהונג פון פובליקום. מיר האבען אין ארגענטינע אנ'אויסערגעוועהנליך — גוט פובליקום. קיין צוגרייטונג איז, אין רוב, אויך דא נישט פערהאן, אבער דאס דארף געטון ווערען דורך סיסטעם פון טעאטער. דאס שלעכטע סיסטעם האט א סך איבערגעפיהרט. דאס טעאטער האט נאך נישט דערפולט, נישט בלויז א פערוויילענדיגע, נאר אויך א דערציהערישע פונקציע. און דערפאר איז דער געשמאק פונ'ם עולם אזוי צו קאפריזעוועט אין אזוי צוקאליעטשעט. נישט פערהאן איין מין פובליקום. דערפאר קאן אויך נישט גענומען ווערען געשמאקלאזיגקייט אלס באזע פאר'ן אלגעמיינעם פובליקום.

ד"ר ל. זשיטניצקי, דער צווייטער רעפערענט

ער האט אנגעוויזען, אז דאס יודישע טעאטער אין ארגענטינע געהערט צו דעם מין פון וואנדער-טעאטער. פון דעם נעהמט זיך, וואס ער איז אוועקגעשטעלט בלויז אויף דער געשעפטליכער אין נישט בשותפות מיט אנ'אויסגעהאלטענער קולטור-באזע, ווי דאס וואלט געווען מעגליך ביי אונזערע גינסטיגע אומשטענדען. דער קריזיס אין טעאטער איז נישט בלויז קיין ארגענטינישער, אבער אין ארגענטינע טראגט ער זיין ספעציפישען כאראקטער. דאס אימיגרירען און עמיגרירען פון ארטיסטען און גרופעס, דאס אלץ נעהמט צו די מעגל כקייט, אז עס זאל געזארגט ווערען פאר א וועזענדען יסוד. אויסבעסערען דאס, איז א שווערער עסק. מען דארף עס לאזען אליין זיך אויסשטעהן. די צייט וועט ברענגען די לייזונג. עס מוז איינגעפונדעוועט ווערען דער טעאטער און איינגעוואורצעלט ווערען א קולטורעלע בעציהונג.

מוזיקאלישע נאטיצען

קאנצערטען פון דער וואך

קארטא.—פריהמארגען-קאנצערט

קארטא — א פראנצויזישער פיאניסט פון די אמאליגע קלאסיקער.

שטייף, טרוקען און ערנסט. שפילט צעזאר פראנק'ן, ווי א גלח ריכט אפ די עבודה. פרעלודיום אין פוגע קלינגט, ווי גלאקען-קלאנגען. ריטמיש אין פרעציז אבער קאלט, ווי די קירכען מויערען אליין.

אבער, מערקווירדיג, גלייך נאך דעם ווערט אזא דער „קאטער מלאך" אויף דערוואריעמט, ווען ער שפילט די בעמאל-כאָטע פון שאפען. עס פערקלינגט אזוי, ווי א טויטען מעסע, און דאך פיהלט מען עפיס ווייך-בענקענדיגעס. כמו נאר דאס לעבען, וואס מ'קאן נישט אזוי פרעציז און קאלט שפילען, ווי די פוגע פון צעזאר פראנק.

אין אונזער צייט מוזען מיר אויך האבען א ביסעל ווארעמקייט!

* * *

דער פריהמארגען-קאנצערט

פון דעם לאדזער סימפאנישען ארקעסטער האט אונז מהנה געווען מיט א שטיק בעטהאווען: מיט זיין „עגמאנט", עס-דור-קלאוויר-קאנצערט, און „עראיקא".

דעם קלאוויר-קאנצערט האט אינטערפרעטירט אלפרעד העץ, אבער אויף אזוי פיל, וויפיל מ'קאן עס פערגינען דעם עולם אויף א „פאראנעק.." (מיר האבען דאס רעכט פון העצ'ען צו דערווארטען א בעסערע אינטערפרעטאציע.

דערפאר האט אונז איגנאצי נוימארק אויסגעטייטשט די „עראיקא" אויפ'ן בעסטען און שענסטען אופן מיט אלע ניואנסען און גענויסטע טעמפא'ס.

ער האט געשאפען א דאנק דעם די רעכטע שטימונג און ווירקונג, וואס מוז זיין א פועל יוצא פון אזא געוואלדיגע קאמפאזיציע, ווי ס'איז בעטהאווענס „עראיקא"!

D-ski.

נחומ'ל עפשטיין

גיט מארגען זיין צווייטען קאנצערט

ווי בעקאנט, האט דער ע שטער קאנצערט פון דעם פענאמענאלען קליינעם חזנ'דעל נחומ'ל עפשטיין, געהאט א זעהר גרויסען ערפאלג.

דער 7 יאהריגער יודישער בחור'ל האט ממש איבערראשט מיט זיין נגינה אלע היגע מבינים.

מארגען, מיטוואך ווערט דער קאנצערט זיינער א בערגע'חור'ט אין דער פילהארמאניע, און דער גרויסער עולם, וואס האט נישט געהאט די מעגליכקייט צו הערען מפיו זיין פערלדיג זינגען, וועט איצט האבען די געלעגענהייט צו שטילען די פערשטענדליכע נייגעריגקייט.

„יום-טוב אינדערוואכען"

אויסערגעוועהנליכער ערפאלג פון דער נעכטיגער פרעמיערע אין „ארט"

היינט — 2 גראנדיעזע פורים-פארשטעלונגען

— אטא-דאס דארף מען איצט האבען! — דאס איז געווען די מיינונג פון דעם גרויסען עולם וואס האט זיך פערזאמעלט אויף דער נעכטיגער פייערליכער פרעמיערע פונ'ם נייעם פראגראם!

— ליבעדיג, ליסטיג, פריילעך!.. מען פערגעסט כאטש א ביסעל איז די ביטערע צרות, וואס יאגען אינז נאך אויף שריט און טריט!

עס קלאפט — א'אנטיק: עס איז דא א סך זין, ליכט, ליפטיגקייט און זא־גלאזע לייכטקייט אין יעדען נומער, וואס איז מיט בעגייסטערונג אויפגענומען געווארען סיי פון גרויסען עולם בכלל סיי פון דער גרויסער צאל פריינד און סימפאטיקער פון „ארט".

א מערקווירדיגע ערשיינונג מיט אינזער „ארט": ווען איהר זיצט אין זאל פיהלט איהר, אז דאס פובליקום בעשטעהט נישט פון כתם בעזוכער, וואס בעצאהלען פאר'ן בילעט, אוו נאך דער פארשטעלונג געהען זיי אוועק אהן א זייגעזונד מיט א „לאזט מיך געמאך", נאר איהר זעהט עס בולט, אז — דער עולם לעבט איבער מיט די יוגענדליכע, טאלענטירטע „ארט"-אוצעס זייער יעדען סינסטלערישען זיג, זייע יעדע דערגרייכונג, און אין רעוילטאט בעקומט זיך — א געמיינזאמע פרייד און האפערדיגקייט.

עפיס אזא מין פרייד, ווי אוף אנ'אייגענער שמחה!

געוויער וועגען דעם איצטיגען פראגראם: „יום-טוב אינדערוואכען" וועלען מיר נאך שרייבען.

* * *

היינט ווערען געגעבען 2 גראנדיעזע פורים-פארשטעלונגען: 9.30 און 11.30 אין אווענד.

היינט און פאלגענדע טעג!

מייסטערווערק פון אלע צייטען!

ליבעס-פאעמע, וועגען וועלכער די וועלט האט נישט געטרוימט!

זיג און רוהם פון קלאנג-פילם:

קענ'ג פון די בעטלער

אין דער ראלע פון פאעט-בעטלער, דער הויפט-ארטיסט פון זיגפילד-טעאטר אין ניו-יארק

DENIS KING

מעכטיג און דינאמיסטיש שפילען און זינגען פון דעם בעריהמטען אקטיאר האט איבערראשט אלעמען און אלע ביז איצט געזעהענע שטערנס — אין דער ראלע פון דער שעהנער פירשטין

Janette Mac Donald

בעריהמט פון פילם „ליבעס-פאראדע"

אנהויב אין נעוועהנליכע טעג 4.30 אכטימטאג שבת, זונטאג און יום-טוב 12.30 בייטאג

פאפולערע פרייזען.

דאס עלעגאנטסטע און פאסיגסטע שלח-מנות לכבוד פורים

איז א פערפום-באמבאניערקע איינגעקויפט נור אין דער איינציגער און גרעסטער קאנקורענץ-פערפומעריע

י. דרוקער, 5 זאוואדזקא 5

טעלעפאן 175-92

וואס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע פאריזער פערפומען, פודערן, טואלעט-זייפען אז"וו ווי אויך די פיינסטע ערשטקלאסיגסטע

בעמערקונג: צוליב'ן קריזיס זענען די פרייזען פון אלע קאסמעטישע ארטיקלען בעדייטענד רעדוצירט געווארען. מיט אכטונג

קיין פיליאס בעזיצען מיר נישט.

Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 5, tel. 175-92

היינט און פאלגענדע טעג! צום ערשטעז מאל אין לאדז!

נאכט פון איינדרוקען

(BULDOG DRUMMOND)

מעכטיגע דראמע לויט דער בעקאנטער ערצעהלונג פון Sapper — א. ג. —

אין די הויפטראלן דער לאנגערווארטעטער RONALD COLMAN, JOAN BENNET

נעכסטער פראגראם: „וואהנזין" מיט GINA MANES i LARS HANSEN קירצליך: „KRÓL KRÓLOW"

Kino-Teatr Spółdzielnia

40 Sienkiewicza 40

אנהויב פון די סעאנסען אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב 2 נאכמ. לעצטער סעאנס 10 אווענד

אויפ'ן I סעאנס זענען די פרייזן פון אלע פלעצער 60 גר.

קלאנג-פילם-טעאטער

„MIMOZA"

ul. Kilińskiego 178.

היינט גרויסע פרעמיערע!

טענץ! געזאנג! הומאר!

„פאראדע פון פאראמאנט"

אויסער'ן פראגראם: א קלאנג-פילם-צוגאבע.

אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום-טוב 3.30 נ"מ

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט ארײַן אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארן מיט מיינע בא-האנדלונג און פון דייטשן פראפעסאר-

דאקטאר בראכורעהינג מעזמטינגען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכקייטן בריך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גארסעטן און שפארטען פאר פערקרימטע פוס און פלאטס-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גוטע פיס און הענט, גוטע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגס פון 9 ביז 1 פארטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped

von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס ערוועגליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארן: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. ד"ר י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ספעציאל. ה' י. ראפאפארט, דיר. פון ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואולטשאנסקא 29, פראנט 2 שטאק, דריק איך אויס עפנטליך מיין הארציגען דאנק פאר זיין אבלעגען מיר דעם ספע-ציעלען א מאפערישען הייל-גארסעט פון זיין מעטאד, וועלכע האט זיך אויס-געוויזן נענצליך. ס'האט מיר געדראהט צו פראצן דער רוקען. צוליב'ן הויקער און יעצט בין איך געזונט און בין פעהיג צו דער ארבייט

Dr. M. Morgenroth, sędzia apelacyjny

ענטשולדיגונג.

מיר בעטען ענטשולדיגונג ביים ה' איזאק זילבערשטיין פאר די נישט ריכטיגע האנדלונג געגען איהם און פערזיכער, אז אזעלכעס וועט מעהר נישט פארקומען.

ארעק קראנמאן,
בערעס נאטפריד.

1520

אכטונג,
פענסיאנאט-אינהאבער

אין דער פאפולערער און דורך פיל דאק-טוירים רעקאמענדירטע זומערוואוינונג

Poddębie Tuszyn Las

אונטער לאדז טראמוואי-צופאהר איז צו פער-פאכטען דער בעריהמטער

Grand-Pensjonat

וואס פראספערירט ערפאלגרייך זייט מעהרערע יאהרען און איז מאדערן און קאמפארט איינגעריכ-טעט ווי: וואסער-לייטונג, באדע-צימער, עלעקטריש בעלייכטונג, ראדיא-טעלעפאן, א. ז. וו.

צו ערפאהרען אין לאדז ביי

מ. ג. אפאטאוווסקי, אגראדאווא 5, 2. שטאק.

יעדער איינציגער

האט זיך אי-בערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Kino-Teatr קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!

פרוי וועלכע וועט דיך קיינמאל נישט פערגעסן

אין די הויפטראלען:

Iwan Petrowicz i Lil Dagower

2) „קאוואלירען-בונט"

אין דער הויפטראלע: **Zygfryd Arno**

נעכסטע פרעמיערע: „TRÓJKA"

געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי

אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

וו.י.ז.א. מארגען, מיטוואך, דעם 4 טען מערץ ד. י. (שושן פורים) וועט פארקומען אין די שעהן דעקארירטע זאלען פון וו. י. ז. א. (שענקעוויטשא 26)

א פורים-טאנץ-אווענד

דזשאז-באנד-מוזיק, א סך אטראקציעס און איבערראשונגען. אויסוואהל פון א קעניגין פון באל. — פריז פאר טאנצען. — גליקס-ראד. — אין פיאלעט-זאל ברידזש, שאכען און אנדערע געזעלשאפטליכע שפילען.

1522

דער בופעט און באר זענען רייך פערזעהען.

שניידער-מייסטער און געזעלען

פערזוימט נישט די צייט פון דעם 2-טען 5-וואכענדיגען צושניידער-קורס אין **אורמאנ'ס צושניידער-שולע זשעלאנא 10a.**

דער עקזאמען וועט פארקומען חול המועד פסח. פאר צוגערייזטע שילער וועט דער קורס דויערען נור 3 וואכען. דער 2-טער קורס הויבט זיך אן דעם 4-טען מיטוואך, שושן פורים. שרייבט אייך איין וואס שנעלער. אינמיטען קורס ווערען קיין שילער נישט צוגענומען. פאר עלטערע מייסטער איז איינגעריכט א בעזונדערער סאלאן צו לערנען אויף 11 ליסטאפאד 30. איינשרייבען קען מען זיך אויף די קורסען טעגליך פון 9 ביז 1 בייטאג און 3—8 אווענד אין לאקאל זשעלאנא 10a. מיט אכטונג

שניידער-לעהרער **א. אורמאן**

DOKTÓR

H. WOŁKOWYSKI

האט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגעלניאנא 36, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 9 — 2 נארמ. און פון 5 — 9 אווענד

פאר דאמען בעזונדערען ווארטע-צימער.

מעבעל

אייגענע אויסארבייטונג ווי שלאף-צימער, שפייזע-צימער, גאבינעטען אלעס פאלירט ווי אויך איינצעלנע שטיקער מעבעל עמפפעהל איך. איך נעהם אויך אן בעשטעלונגען אלעס צו מע-סיגע פרייזען און גוטע בעדינגונגען, לויט דער לעצטער אויסלענדישע זשורנאלער, פאר דויער-האפטיגקייט ווערט גאראנטירט. קומט און אי-בערציינט אייך! מיט אכטונג

B. MINKOWICZ, Zachodnia 39.

אויף לויז

נעמט אן א קוואליפיצירטער שטריקער אויף א 12-ער און 13-ער מאשין רענדער און סוועטערס. נאוואמיעסקא 26, פראנט 3 שטאק ביי

פ. אייזענבערג

Dr. med. J. Lubicz

כירורג-ארטאפעד

Gdańska 28, tel. 183-17

צוריקגעקעהרט.

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער אייגענע פראצאהניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: ווקלארקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גארסעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Dr. Z.Rakowski

פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקע

9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע ונטרושעל 17 פון 10—11 און פון 2—3

א יונגער

פון אנשטענדיגע עלטערן קען זיך מעלדען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג

בוכהאלטעריע

איינפאכע און דאפעלטע איטאליענישע און אמעריקאנישע

חוץ אויף מאשין-שרייבען און רעכנען לערן איך אויס גרינדליך פאר 30 זל. דורך 3 וואכען. בלויז מאשין-שרייבען 6 זל. קורזיווקיקגא 50 קווער-אפיצינע, 1-טער שטאק מיר ערמעגליך אויך קארעס-פאנדענץ האנדעלס-ארימעט-יק און סטענאגראפיע

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושענן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם וועלט נאר קומען אין ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף

פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינק-טליך און געוויסענהאפט געשריבען א-לערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאגיעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אויסלאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווע-רען בייז מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

וועכנעריז כירורגישע קליניק

„SANATO"

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

ערטטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. פאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

טוך און קארט-לאגער

SZ. MAROKO, Łódź

נאוואמיעסקא 2, פראנט I שטאק טעל. 159-48

עמפפעהלט צום פריהלינג און זומער-סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון די בעסטע און בעסטע דאמען- און מענער-שטאפען.

Dr. med. D. Wajskopf

פיעטריקאווער 104 B

טעל. 114-82

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציאליסט פאר מאגען, קישקעס און לעבער, רענטגען. אויפנאהמס-שעה'ן פון 4 — 7 נאכמ.

Dr. med. N. ROZEN

צאהן-כירורג

קראנקהייטען פון דויאנסלעס, גימען, צייהן א.א.וו. צייהן-רעגולירונג, רענטגען-דיאגנאסטיק.

אנדזשעיא 7, טעל. 216-57.

עמפפאנגס-שעה'ן פון 3—7 נאכמ.

DR. MED.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., קינדערלאזיגקייט.

נעמט אן פון 12—3 נ"מ און פון 8 ביז 9 אווענד. זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. H. Karaś

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

זגיערזשער 16

נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אווענד.

Uczenica VII-ej klasy

udziela lekcyj, tanio.

Dowiedzieć się:

E. KAUFMAN, Narutowicza 25, poprz. of., I p

Dr. med. W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 134—72

נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון $7\frac{1}{2}$—9 אווענד.

DR. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.

אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32

עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Ze Wydawnistwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman